

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

Tornaszer
egy a hadsereg, mint iskolák részére készen vagy megrendelés szerint kapható
Lopos Gyula
tornaszer-készítő
Budapest, III. ker., Zsigmond-u. 102.
Árjegyzék kíváncsira megküldetik. 10590

Testesség, Kövérttestűség.

Hogy nyúlánk legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson, használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és párisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen betartható gyógyszer elhajítja a túlságos embonpoint oszlatlanul és biztosítja rövid idő alatt a kövérttestűség gyógyulását mind a két nemnél.

Ez a tilka minden elegáns hölgynek, ki nyúlnak és fiatalos alakját megakarja őrizni. Egy üveges ára utasítással együtt K 6.45 bérméltre, utánvétellel K 6.75.

J. Ratié, Pharmacie, 5, Passage Verdeau, Paris (9e).

Raktár Berlinben: **B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.**

Ausztria-Magyarországban: **Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12.** 10620

Vértess-féle sóborszesz 10591
Minden házban szükséges.

PURGO

ALASSA
félé valódi angol ugorokatej gyors és bámulatos hatású szépítő-szer.

Senmi ártalmas anyagot sem tartalmaz
2-3-szori bekenés után tiszta fiatal arcuk lesz, szepül, májfolt ráncok elmulnak és szépségüket megmutatják, aphákat, növelhetik. Egy üveg ára 2 K.
Főhadék: **Balassa Kornél** gyógyszerész, Budapest-Erzsébetfalva.

HASZNÁLJON **KERPEL KÉZFINOMÍTÓ FOLYADÉKOT** A KEZET 3 NAPALATI BARSÓNYIMÁVÁ ÉS HÓFÉHÉRRÉ TESZI. 1üveg 90 fillér. 4-üveg rendelésnél franko. **KERPEL GYÓGYTÁR** BUDAPEST, LIPÓT-KÖRÚT 28. 10591

MATTONI-FÉLE GISSHÜBLER TERMÉSZETES SAVANYÚ-HÚT

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
erősítőszert gyengélkedők, szeszégek és lábbadosók számára. Étvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer. 10859
Külső ár. Több mint 3500 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben 4 K 2.80, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Mindenütt, minden gyógyszertárban kapható.
A házban és az uton nélkülözhetetlen szernek van elismerve

Thierry A. gyógyszerész balzsama.

Legjobb hatású rossz emésztésnél és vele együtt fellépő betegségeknél, mint fehérvérzés, gyomorégés, székrekedés, savképződés, teltségérzet, gyomoréreg, étvágytalanság, kataraktus, gyuladás, gyengeségi állapot, felfúvódás stb., stb.
Működik mint görcs- és fájdalomcsillapító, köhögést szüntet, nyálkaoldó és tisztító szer.
Postán legkevesebb szétküldés 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 K költségmenesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 K költségmenesen netto.
Kiesinybeni eladásnál a raktárakban 1 kis üveg ára 30 fillér, 1 ket-tős üveg 60 fillér.
Ügyeljünk az egyedül törvényileg bejegyzett zöld apáca védjegyre: „Ich dien.“ Egyedül ez valódi.
Ezen védjegy utánzása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, így forgalomba nem hozható balzsamgyártmányok viszonteladása törvényileg tilva van. 10547

Thierry A. gyógyszerész Centifolia-kenőese

fájdalomcsillapító, puhtó, oldó, hűző, gyógyító stb. Legkisebb postai szétküldés 2 tégely 3 K 60 fillér. Kiesinybeni eladásnál a raktárakban 1 K 20 fillér tégelyenként. Főraktár Budapestben: **Török J., dr. Egger L. I. gyógyszer-tára; Lugoson Vértess.** Készen rendelkez. címzende: „Schicht-szappan“ Apotheker des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.
Az összeg előzetes beki- dőse esetén a szállítás egy nappal előbb történik, mint utánvétellel és az utánvételi pótdíj is meg-takarítható, így ajánlatosabb az összeget előre- tesen utalványozni és a megrendelést a szelvé- nyen eszközölni és a pontos címet megadni.

SZÉPSÉG KIRÁLYNŐJE VAGYOK

mióta az általánosán köznevelt **NORMA**-éremet használom, mely vegytiszta, zsír- és higanymentes, az arcbőrrre teljesen ártalmatlan, gyors hatású. néhány nap alatt eltávolít szepit, májfoltot, mit- essert, ráncokat, az arcnak friss üde szint kölcsönöz. **Norma-érem** 1 tégely 2 K, bérm- entes küldéssel 2 K 70 fill. 3 tégely 5 K 40 fill.
Norma-puder, mely három színben kapható, dobozoként 2 korona.
Norma-arcmosóvíz 1 K 60 fillér.
Norma-szappan 80 fillér.

NORMA-hajfestő,
teljesen ártalmatlan, eddig nem létezett hatást ér el annak használatával, a hajnak természetes színét vissza varázsolja. Egyszerű használatú, négy lépésre elegendő. Kapható fekete, barna és szőke színekben. A kezelés teljesen eltér az eddigi használatban lévő szerekétől, minthogy a festés csak egy üvegből történik, s nem, mint a más hasonló hajfestékekénél a hol egyszerre kétféle szer használatára szükséges. Arak használati utasítással egy üveg 4 K, bérm- entes küldéssel 4 K 70 fill. Két üveg 7 K 20 fill. bérm- ente. — Megrendelhető utánvétel vagy a pénz előleges bekioldése mellett.

VÁROSI GYÓGYSZERTÁR a Fekete sasz-hoz, Temesvári, Szent-György-tér 1/B.
Főraktár: Török József gyógyszerárakban Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-út 10688

SCHÖNWALD IMRE magyar órásmester és ékszergyáros Pécssett 122. sz.

Legalkalmasabb, maradandó értékű ajándék-tárgyak! 10836

Fő nagyrag
Roarkopf, óra kintő szerkezetel 6 K 80 fillér; egy- szerűbb kivitelben, de azért pontos járásu szerkezetel 3 K 80 fillér.
Árvácska, remontoir dupla képpennyel, arany fedéllel, renkióvil finom seccosú szómáncz kivitel 74 kor. Ugyanez, ezüstből, szómáncz- oszva 24 korona.
Finom 14 karátos arany- óra dupla fedéllel, nagyon jó szerkezetel 52 kor.
Vilma, duplaképpennyű arany remontoir, művészi szómáncz munkával 60 korona. Ugyanez II. randú kivitelben 48 korona.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérm- ente!

VASÁRNAPI UJSÁG
10. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, MÁRCZIUS 5.
Előzetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és KÖZLEMÉNYEK együ- tte 12 fillérre. 24 korona. Vasárnapra a POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együ- tte 8 fillérre. 16 korona. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együ- tte 5 fillérre. 10 korona. Külföldi előfizetőkhez a postai- lag megfizetendő viteldíj is eszámolandó.

KÉT ÁLLAMTITKÁR.

NEM A HANYATLO naptól való bucsúvétel és a fölkelő nap közzöntése van itt egy kalap- emelés alá véve, — a mi természetani lehetetlenség is, — hanem a magyar közelet két derék alakja érkezett meg egy-egy új stá- czióhoz. **Zsilinszky Mihály** a vallás- és köz- oktatásügyi miniszterium érdemes államtitkára, tiz évi államtitkarsága után megkapta a király- tól a valóságos belső titkos tanácsosi méltósá- got, míg más vonalon, de úgyszólván egyszerre vele, **Szalay Péter**, a posta- és táviróintézet elnökigazgatója megkapta az államtitkári ciz- met és jelleget.

A két férfi között nincs egyéb kapocs, mint az, hogy mind a kettő kiváló munkása az ország- nak, azokból, kik tapsok nélkül, zajtalanul dol- goznak a közelet arenájában, úgyszólván nem a maguk neve alatt, de mégis oly munkát végez- tek, hogy az a nevükre is fényt vet.

Zsilinszky Mihálynak épenséggel a legkénye- sebb szerepkör jutott. A politikai államtitkarság a haragos istenek ajándéka. A politikai állam- titkár a miniszter helyettese. Az a fazék, mely épen úgy ott áll a tűzhely közepén, mint a mi- niszteri fazék. És épen olyan kormos lesz a tűztől, mint az, noha ebben voltaképen nem fől semmi. Ha a miniszter erős legény, akkor az állam- titkár nem érvényesülhet (habár talán ő is erős), ha ellenben a miniszter gyenge talantum és gyenge munkaerő, akkor érvényesül az állam- titkár, — de sikerei a miniszter firmáját fényt- sítik. Egy szó mint száz, bátran lehetne azzal a gyanuperral élni, hogy a kinek elméjében a parlament rendszernek ez a két egymás mellé helyezett alakja először fogant meg, az arra is gondolható, hogy a koronán és parlamenten kívül, mely tarthatja és elejtheti, a **túlságos hosszú** kormányzás ellen egy harmadik faktort állítson a miniszter mellé, a ki belül vehet nagy részt a lemorzsolásában.

Mikor **Ordódy Pál** közlekedésügyi miniszter lett, egy magasan fölötte álló, nagy szű állam- titkárt talált büroójában, **Hieronymi Károlyt**. Per- sze az is lemondott, pláne azzal az elővélelem- mel, hogy állását nem is tarthatja meg, — mert az alsó kabát nem lehet hosszabb a felsőnél.

A józan magyar eszű **Ordódy** így szólott hozzá, meglátogatván őt dolgozószobájában: — A mi pedig téged illet, ki jobban tudod ezeket a dolgokat, mint én, csak egy föltétel alatt tarthatlak meg. **Hieronymi** fölemelte kevélyen nagy fejét, melybe föltűdült a vére, előre szepegvén vala- mely önrzétet sértő föltételtől. — Ha csak meg nem ígéred szavadra, — foly- tatá **Ormód**, — hogy addig, míg én itt ma- radok, te is maradsz, és a mikor én elmegyek, te is elmégysz. **Hieronymi** megígérte s **Ordódy** ezzel mintegy megadta az államtitkári állás rajzát olyan eset- ben, a hol az államtitkár az eszebe. Joggal tarthatva magát főnöke utódjának, azt tehet vele, a mit akar. Nem adja oda eszméit a közös munkába, magának tartja, mintsem tekintélyét öregbítené; nem óvja a hibáktól, sőt ha intrikus, belehajtja, szóval a kezében van a miniszter.

Azért szinte példaszéri a **Zsilinszky** tevé- kenységének zajtalansága. Mert az a jó állam- titkár, a kit soha se emlegetnek, a ki nem igyek- szik elől látszani. Kiveszi a dologból a maga

ZSILINSZKY MIHÁLY. Szalay Péter.

részét, de elfüggönyzi dolgozó-szobájának az ablakait, a melyeken a népszertőség be-süthetne. Az utolsó tíz év alatt, a mióta ő a miniszteriumban van, nagy reformokon ment át a tanügy és óriási léptekkel haladt előre úgy az élénk szellemű Wlassics Gyula alatt, a kinek sok ötlete volt és elég reformeri merészsége, mint legutóbb Berzeviczy Albert alatt, a kiből nagy kaliberű minisztert várhattak az ország, ha a dévaj Párkák keresztül nem metszik a politikai fonalat, melyhez rövid minisztersége fűződik.

Az elmúlt tíz év sokoldalú munkája a magyar tanügy terén majdnem úttörésnek tekinthető. A csekély anyagi eszközökhöz képest az eredmények szinte óriásiak. Ha van gyümölcs, akkor ezen a téren van. Míg a legfontosabb tárgyak stagnáltak, vagy az egyszerű adminisztrációra szorítottak, míg a parlament meddő harcokra pazarolta erejét, addig az iskola harcolt s erősítette a nemzetet, egész országárszek magyarosították meg az iskola révén, az olvasni és írni tudók szinte kubusban szaporodtak s ma már a szó szoros értelmében volt magyar nép intelligensebb bármely nyugati ország parasztjainál.

A tíz évnek ehhez a jelzett munkájához szorososan hozzá van növe a Zsilinszky Mihály neve. Mindenütt találni egy-egy téglát, a mit az ő keze tett az épületbe, a nélkül, hogy oda volna karcolva Kiszlak módján: «Én jártam itt, Zsilinszky Mihály».

Zsilinszky Mihály 1838-ban született, most tehát hatvanhét éves, de még agilis, sőt fiatalos ruganyos férfi, kinek élnék szeméből jószág és értelem sugárzik ki. Valami kedves derült van egyéniségében, az ember, ha őt látja belépni a klubba, szinte megnyugszik a strébkerek, intrikusok, hizelgők és kapzsiak ez erejében, hogy ime, vannak még derék emberek, a kik egész nap csinálják a maguk dolgát, alusznak rá, aztán megint felkelnek és megint dolgoznak s a mellett jól érzik magukat. Jó modora szinte közmondásos. Olyan csak lutheránus ember sajátíthat el. Mindenivel arról beszél, a miről az szeret beszélni s oly érdeklődést tanusít az illető minden mondanója iránt, mintha az volna a legérdekesebb dolog, a mit életében hallott. Zsilinszky nagy charmer. Csak hogy ő nem használja rosza ezt a veszedelmes tulajdonságát. Legfeljebb az audienciákon veszi hasznát. A miniszteri, vagy államtitkári audienciák igaz értékküre rendszerint nem sokkal érnek többet az ügyes-bajosoknak, mint ha egy odvas fába kiáltanak bele az érveiket, panaszait, de a mennyiben az, hogy az illető panaszos *kiöntötte a lelkét*, neki könnyebbülést okoz, hát mégis csilápolót szereket az audienciáknak. Hát még egy audiencia Zsilinszky Mihálnál! Ez valóságos balszam. Mert Zsilinszky Mihály úgy tudja meghallgatni a panaszost, úgy tud vele érezni beszédje közben, hogy az szinte többet ér annak az orvosolásnál.

Zsilinszky Mihály egy békéscsabai módos gazda ember fia, a ki papot, vagy tanárt akart fiából nevelni. Elvégezvén a gimnáziumot és a teológiát, tanulmányutakat tett a külföldön Svájcban, Német- és Olaszországban s volt nevelő is (természetesen Fabiny Theofilnál.) Huszonhárom éves korában a történelem és a magyar irodalom tanárává választották Szarvason. Gyorsan haladt, lázasan dolgozott. Csak is így futhatta be azt a szédítő karriert, a békéscsabai egyszerű fehérre meszelt falú, paraszti pitvarú házacskából, a honnan kiindult, a bécsi Burg márványos trónteremig, a hol most a titkos tanácsosi esküt teszi le ő exzellenzátja.

Meg kell adni, a hol valami tenni való volt s a hol a magyarság ügyén valamit lendíteni

lehetett, Zsilinszky mindenütt ott termett. Kündött a protestáns autonómia jogaiért, tankönyveket írt és pedig jó tankönyveket, ilyen «a magyar költészet és szónoklat kézikönyve». A legkülönbébb dolgok iránt érdeklődött, de mégis kettő bilincselte le legjobban: a haza és az egyház. Az evangélikus egyház legkitünőbb és legrokonzenvesebb főharcosai között áll, ki egész életén át soha nem lankadó buzgalommal vett részt belső ügyeinek intézésében. Azonkívül azonban, mint minden tettívogyó ember ki-kirándult munkásságával mintegy pihenésül más irányban is; lefordította Lamartinenek «Az 1848. forradalom története» című művét, Horovitz «Széptani leveleit», Leckynek nagy munkáját «A felvilágosodás keletkezésének történetét.» Közül megírta Szarvas város monografiáját, összeszedte a nép szájából a «Kossuth-dalokat».

A «nemo proféta» dacára is felismerte szülő-megyéje fiának jelességeit s 1876-ban, mely év őt mint a békéscsabai esperességnék felügyelőjét s a «Békés» szerkesztőjét találja, a gyomai kerület megválasztotta országgyűlési képviselőnek.

Itt is csak olyan lázasan dolgozott, mint egyebütt. Volt előadó, beszédek tartott, rögtön a legértelmesebb szónokok közé emelkedve, tömören beszélt, erős logikával, kellems hang-organuma volt és soha se szólalt fel kicsiny okból, a mellett a jegyzői tisztelet is viselte, dolgozott a bizottságokban, sőt még akkor is dolgozott, a mikor diskurálni látszott, mert mint a kálmánista tornyokon a kakas, örökké ébren volt és csikorgató a panszlavizmus elnyomulásának megakadályozásában, informálta a minisztereket, remítgette, nógatta, sarkantyúzta, hogy tegyenek valamit — és mindig volt egy esomó gravamen és löveg a tarsolyában. A tót-ajkú népnek a magyarsághoz való beédesgetése valóságos szenvedélyét képezte. Mint képviselő is számos ily irányú dolgozatot írt tót lapokba. A magyar irodalom jobb termékeit átfordította tótra, Mikszáth egy-két könyvét, a «Lohinska Zelinát» (A lohina fivét), hogy a tót rokon-szenveket ilyen módon is miveléni hajlítsa, képviselő korában írta meg Kuepceky János mult századbeli festőnek életrajzát, — de hiszen lehetetlen felsorolni, mi mindent írt s mi mindent csinált és végzett, kivált azokban a különféle elnöki és jegyzői hivatalokban, melyeket mint a lutheránus egyház egyik vezéralakja elfoglalt.

1878-ban levelező taggá választotta az Akadémia, mire megírta «A magyar országgyűlések vallásügyi tárgyalásai» ezimen három kötetes művét. 1889-ben Csongrád főispánjának nevezte ki a király. 1892-ben zólyomi főispán lett. 1895-ben államtitkár.

Ha mint író veszünk, nem tartozott a nagy írók sorába, a politikuskok közt se vergődött fel államférfiai magaslatokra, de nagyban és egészben mégis egyik első rangú, hathatós és érdelem előkészítője ennek a kornak, melyben az életadatok így következhetnek egy férfi pályafutásánál:

«Összegyűjtötte a Kossuth-dalokat — és valóságos belső titkos tanácsos lett.»

A magyar institúciók gyöngye kétségkívül a posta. Fiait intézmény. Régente csak a cigány eszközölte a levél vivést-hozást. Még 1848-ban is annyira primitív lóban állott a posta, hogy a nagy Széchenyi István Maecskást, az erdélyi ügynevezett *főpostamestert* czította Pestre, hogy az országos posták vezetését rábizza; csak ez az egy szakember állott rendelkezésére.

De mennyire esodálkozott Széchenyi, mikor megjelent Maecskás arra a szóra, hogy min-

denekelőtt adjon be egy memorandumot az országos posta-ügy vezetéséről, mely zavarallat felelte: «Nem láttam én még soha életemben postát, méltóságos gróf úr instálom.» Kisült ugyanis, hogy az «országos főpostamester» afféle «háznagy» volt a dietánál, a ki készen áll lovas csatlósok által vitette a képviselők leveleit, kit Gernyeszegre, kit Erzsébetvárosba, sőt néha kettőt-hármat is vihettek egy csatlós, ha az országos főpostamester kombinative meditált az elküldendő levelek útja fölött.

E félszáz év alatt a régi csúfolódás óta, mikor Paczolay uramnak a Lontóra szóló levelét Londonba irányíták Pestről, míg nem aztán a londoni postás írta rá az útbizósitást: «Lontó, village, County Hont, Hungary»; e félszáz év óta a magyar posta elsőrangú intézmény lett, mely kiállja a versenyt az angollal és francziával is. Szerencséje egy embernek, a ki oly intézmény élén állhat. Vagyis inkább szerencséje az intézménynek, hogy oly ember állhat az élén, mint Szalay Péter.

Csak ő vihette azt olyan tökélyre, a ki egész szenvedélylyel él a postaüggynek, ismeri a posta-ügy óriási irodalmát, érintkezésben van a postakongresszusok révén a világ újszólván összes postakapacitásáival s a hol egy-egy ötletke megfogtan, bármily csekély újítás megjelenik, azt rögtön nyakoncsipi, alkalmazza vagy idomítja a mi viszonyainkra. A hivatali órákban reggeltől estig végzi az óriási adminisztrációt, este aztán mulatságból levelez a nagy szaktekintélyekkel, külföldi tarifáink lesállítására s egyéb, a posta körébe vágó dolgokban.

Szalay Péter 1846-ban született, zömök, erős, fiatalos kinézésű úr, kinek már ürge testmozgásából látni lehet roppant tevékenységét. Fia Szalay Istvánnak, József nádor egykori meghitt titkárának a testvérbátyja Arany János menyének, Szalay Gizellának. Eredetileg ügyvédségre készült, 1867-ben le is tette a cenzurát, de szerencsére nem lett ügyvéd. Szerencsére azért, mert ügyvédünk, hála Istennek, van elég, de Szalay Péterünk csak egy van.

Mikor Szalay Péter a cenzurát letette, akkor az volt az uralkodó jelszó: «hivatalt kell vállalni», (hízen most is az, de azzal a változtatással, hivatalt kell *kijárni*). A parlamenti kormány akkor alakult meg. A mézes napok története ez. Miniszterek voltak, de hivatalnokok nem (épen megfordítva, mint e perczben). A régi hivatalnokok szétfutottak az új aerában, melynek senki sem tulajdonított állandóságot. Szétfutottak, hogy magukat «komolyabb időkre» tegyék el. Tehát csak a keretek voltak meg, de a hivatalnokok hiányoztak. Az aranyifúság hazafias cselekedetnek tartotta az adott esetben felajánlani szolgálatait. Nem sok ceremóniával járt akkor az ilyesmi. Az illető felment a miniszterhez, elmondta élőszóval, ki mit tud, mit akar, mire a miniszter kiszólt az előszobába a szolgáinak: «Hozzanak be még egy asztalt!» — s ezzel ki volt az ajánlkozó nevezve. Így került be Szalay Gorovéhoz s minthogy szerény volt, segédfogalmazóságon akarta kezdeni. Valószínűleg ebben van fényes karrierjének titka, mert *alulról jöven*, alkalma lett a gyökereinek megismerni szakmáját a postaszakosztályban.

1872-ben kiküldette magát egy évre a zágrábi postaigazgatósághoz, mely alkalommal a Fiume-Trieszt közti tengeri postaszolgálatba is bepilantást nyert. Gyorsan emelkedett most már fogalmazóvá, titkárrá és osztálytanácsossá, feltünyvén ráteremtségével főnökei előtt. Baross Gábor 1887-ben megbizta a közúti szakosztály egyik ügyosztályának vezetésével, a hol a hadászati utak és hidak ügyeivel foglalkozott s így vált kedvező körülmények közbejártásává

azzá a tökéletes szakférfiává, a ki most, 1895-ben miniszteri tanácsosi címet kapott. Egy évvel később a postaszolgák sztrájkja után őt bizták meg a posta-, táviró- és telefon-ügyek vezetésével nehéz körülmények közt. Rendet csinált és egészséges fejlődést oltott be a személyzetbe. Immár fölért a csúcsra a maga szakmájában.

A többi aztán csak forma. 1896-ban őt kellett tenni az újonnan szervezett posta-, táviró- és távbeszélő-vezérigazgatóság élére elnökgazgatóvá. E minőségben dolgozik kilencz eszten-deje, olyan eredményeket mutatva föl, a melyek előtt kénytelen mindenki meghajolni. Valóságosan egy gép praecizitásival mozog az óriási apparátus minden vonalon. Mekkora körültekintés és fegyelem-fentartás kell ehhez!

Ő építette a telefonhálózat új központját, az országos hálózatot kiterjesztette, a postaszol-gálatba behozta az automobil, a táviratkézbeseítéshez a biciklit, a levélgyűjtéshez a triciklit, szóval minden eszközt, minden találmányt modern kezdeményezési ügyességgel befogott szak-mája szolgálataiba, megelőzve a többi államokot.

S ehhez járul még hogy az óriás hálózat, a tömérdék személyzet, a nagy dimenziók mellett ez az ág nem csak hogy az ország megterhel-tetése nélkül virágzik, de inkább a kinstárnak egyik legbecesebb aranyat tojó tyúkjá.

Az új államtitkár, a ki a kereskedelmi miniszterium Albrecht-úti bérházában székel, egyike a legszeretetre méltóbb, legkedvesebb embereknek, ki újszólván a fél Európával per tu van s japán és kínai pajtásaival is levelezésben áll, a kikkel a kongresszusokon itta meg a brudert; hozzá jutni könnyű s nála lenni élvezet. Szinte a tenyerén hordja látogatóját, a ki rendszerint kérelmez is valamit, elhalmozza udvariassággal, anekdotákat mond neki, kikiséri az ajtóig, boldognak vallja magát, mint egy arabs, hogy Allah látia engedte jó barátját, meg is csókolja az ajtóküszöbön, — de a protegáltját csak abban az esetben nevezi ki, ha csakugyan beválik a nagy organismusban, melynek ő minden srófját, szöveget, porczikáját ismeri.

M—th K—n.

KULLERVO BOSZÚJA.

A Kisfaludy-Társaság Szécher Árpád-féle pályázatán 1000 koronás díjjal jutalmazott műfordításból.

Kullervo a finn népköltészet Toldija. Már mint gyermek feltűnik óriási erejével. Nagybátyjának Untamónak, ki őt rabjává tette, számtalan bajt okoz. Végre eladja Ilimarinén kovácsnak. Itt a kovácsné rosztul bánik vele, követ gyúr kenyerébe stb. Kullervo megátkozta őt, (lásd képünket: «Kullervo átka»), aztán vadállatokat hajt haza, s szét-tépeti velük gazdáját nejét. Erre világgá megy, majd szüleihez jut, a kik elbujdosva Untamó elöl, ismét jóllétre tettek szert. Kullervo itt is csak bajára van szülőinek. Félzségsége és iszonyú ereje mindent elrombol. Végre utazni küldik. Útközben találkozik hugyával, a kibe ismeretlenül beleszeret s a léány szerelmét is megnyeri. Huga e miatt szegényében öngyilkos lesz. Kullervo, miután meghasonlott önmagával, családjá tagjaival és az egész világgal, már csak a boszú gondolatának él. Csatába indul, boszúját kegyetlenül végre is hajtja s akkor saját életének is véget vet. Kardjába dől, mint az antik világ hősei. Története mint a finn Kalevala egyik gyönyörű epizódja ismeretes a világ-irodalomban; de újabb népköltészet gyűjtésekből kiegészítve külön is megjelent. A hat énekre terjedő époszról, melyet Koolin Gyula jeles finn író adott ki, közöljük itt a harmadik ének befejező részét, a melyben Kullervo bübájósággal hazatereli a teheneinek helyett farkasokból és medvékből álló esordát, a mely széttépi a kovácsné:

Gallén A. festménye után.

KULLERVO ÁTKA.

Ilimariné úrasszony, Vasveróné, nyulka némbér,
Várton várja a tej jöttét,
Elheveri ott az estét;
Hát a lápról kürtoszt hallott,
Mezőről muzsikahangot.
Szóla szóval illeténnel,
Im beszélé ily beszéddel:
«Istenem, tiéd a hála,
Kürt szol, jön a nyáj tanyára;
Hol szodott a szolga szarvat,
Hol kapott a bérés kürtöt.
Hogy im jödögél futyulve,
Akkorákat fúj a kúrthe,
Fülem majd hogy megreprezsti,
Fejemet halálra gyótri.»

Kullervo Kalervo-magzat,
Szóval mondja, ilyen ejti:
«Lápon lett szarút a szolga,
Fátyulóját fertőn fogta,
Nyájad im az utczán vagyon,
Az akoldulón a barom;
Ideje gerjeszteni füstjét,
A fejéshöz fognod tüstént!»

Ilimariné asszony ottan
Maga gerjeszt füstöt nyomban,
A füst mellől fejni feljő,
Mostan megnézi a marhát,
Szemléli az almos csordát.
Szóval mondja, ilyen ejti:
«No a nyáj, az ékesforma,
Síma szőri minden barma,
Bundája hiúznak bőre,
Ballangbéli juh pihéje,
Tőgyüket a tej dagasztja,
Majd hogy széjjel nem szakasztja.»

Leguggol, hogy fejni fogjon,
Húzza, hogy a tej esorogjon,
Húzza egyszer, húzza újfón,
Harmadszor is húzná rögtön;
Hát a farkas rája robban,
Maczkó markolászsa nyomban,
Farkas falja két orozáját,
Medve tépi térdé táját,
Harap lába ikrájába,
Lábszár-csontját, sarkát rontják.

Kullervo Kalervo-magzat
Igy áll bosszút csúfságáért,
Csúfságáért, vígságáért,
Gonosz nőnek így fizet bért.
Ilimariné gyöngy menyecske
Maga imhol sírni kezdte,
Szóval cred, szót így ejte:
«Rosztul tettet, rongyos bojtár,
Házamba hogy medvét hoztál,
Farkast én nagy udvarimba!»
Kullervo Kalervo-magzat,
Szóval erre föllelé:
Rosztul tettet rongyos bojtár,
Te se jobban, rongy menyecske,
Ugy-e kőkenyeret sütél,
Sziklából kalácsot küldél,
Késemm megszegém a sziklán,

Kemény kövön kicsorbítám,
Atyám késit, egyetlenjét,
Rokonságom bírtá pengét.»

Mondja Ilimariné asszony:
«Oh te bojtár, édes bojtár!
Szedd vissza száundokidat,
Bontsd fel büvös mondatidat,
Végy ki farkas fogából,
Ments ki medve markából,
Inget varrok rád lobogótot,
Szabok díszes lábavalót,
Kálláson, vajon lakozol,
Édes tebben dúlakodol,
Tétlen dözsölhetsz egy évig,
Munka nélkül még egy évig.
Sebten hogyha el nem engedsz,
Iziben ha föl nem fejtesz,
Legitt halva omlok össze,
Földnek formáját felöltve.»

Kullervo Kalervo-magzat
Szóval mondja, ilyen ejti:
«Hajj meg, ha meg akarsz halni,
Mujj el, ha el akarsz mulni;
Van a földben hely a holtnak,
Sírban az álmomoltnak,
Hatalmasabbnak is hálni,
Szálásbnak is oda szállni!»
Mondja Ilimariné asszony:
«Oh Ukkó, te fölső isten!
Fogd szaporán a nagy fjad,
Legjobb íved igazitsád,
Réz tolladat, azt a gombost,
Tedd a tüzes íjra immost,
Taszdtsd el tüzes nyiladat,
Lődd ki azt a gombos tollat,
Lőj a hónán keresztül-át,
Hasogasd meg válla húsát,
Terítsd le Kalervo kölykét,
Lődd agyon a hitvány döggét
Szeges végű szárnys nyílal,
Részből való gombos tollal!»

Kullervo Kalervo-magzat
Maga szóval ilyen felel:
«Oh Ukkó, te fölső isten!
Ne lőj meg nyiladdal engem,
Ilimarinét inkább meglődd,
Gombos nyílal a gonosz nőt,
Helyéből se mozdúlhasson,
Sohová se fordulhasson.»
Ilimariné asszony ottan,
A neves kovácsnak nője
Im alá hanyatlék holdtan,
Magá háza udvarára,
Kicsiny telke tájkára

A finn eredetiből:

Vikár Béla.

LOBKOWITZÉK SZERECSENE.

A tizenharmadik századnak egyik legérdekesebb bécsi alakja bizonyára *Angelo Szolimán* volt, a kit abban a korban jó ideig «Lobkowitzék szerecse» néven ismertek a Bécsbe járó magyar főurak. Hazajövet itthon nem győztek elegendet beszélni a művelt négerrel, a ki töredeztve bár, de magyarul társalgott velök. A pesti emberek hitetlenül csóválták a fejüket s azt mondták: vagy német mese az egész, vagy ha igaz, akkor valami besubiczkolt képű magyar köklér beállott Bécsben szerecse»-nek. Annál nagyobb volt a meglepetésük, a mikor egy napon Lichtenstein herczeggel Pestre került a derék néger és buzgó igyekezettel ropogtatta a magyar beszédet.

Kevés ember mögött volt olyan változatokban gazdag múlt, mint a milyen Angelo Szolimán részese. Két életrajzírója: *Bielmann* és a magyar származású *Greiner* Karolina hitèles okiratok alapján jegyezték fel róla, hogy eredeti neve *Make Mahdi* és királyi volt. Atyja a famori afrikai néptörzs felett uralkodott. A szomszédos néptörzs egyizben rájuk támadt, a kis országot feldúlták, az idősebb famorikat megölték, a fiatalabbakat pedig rabszolgáknak adták el. A kis Make Mahdi egy néger kezébe került, a ki őt egy loárt elcselerte; így jutott el Messzináb. Itt új birtokosa: egy előkelő márkine nagyon megszerette, taníttatta és Angelo Szolimán névre kereszteltette. Szívjóság, előzékenység és értelmessége által csakhamar közkedveltségre tett szert. Ebben az időben *Lobkowitz* György herczeg, ki nagy sikereket aratott Szicziában a seregével, mint a márkine házának gyakori vendége, nagyon megkedvelte az ifju néget és magával vitte Bécsbe.

Az osztrák fővárosban nagy feltűnést keltett mindenfél a Lobkowitzék szerecse. A herczegi család tanító mestere felfedezte benne az

SZENT ISTVÁN FEJEDELEM KOPPÁNY ELLEN INDÚL.

értelmességet, szeretettel tanította, s néhány hónap múlva már Angelo igen szépen irt és beszélt németül. Vitézségének és bátorságának is több ízben adta tanujelét, mikor, mint a herceg kísérete, oldalán harcolt az ellenség ellen.

1753-ban meghalt a gazdája, a ki őt végrendeletileg herceg Lichtenstein Venczelnek hagyta örökül. Hiába csalogatta Angelót a legfényesebb feltételek mellett Mária Terézia feleséges férje, a hűséges szerencsen előtt oly szent volt az elhunyt Lobkowitz herceg végrendekezése, hogy ellenkezés nélkül követte új kenyéradóját annak pompás palotájába. A jólelkű ember a hatalmas Lichtenstein herceg oldalán is szószólója lett a szegényeknek. Zsebei mindig tele voltak kérvényekkel, a melyeket a herceg elé juttatott s boldog volt, ha valakinek sziveséget tehetett. Lichtenstein herceg sokra becsülte őt, tanácsadóját, igaz, hűséges emberét látta benne s magával vitte utazásaira is. Így együtt voltak Frankfurtban, a mikor II. Józsefet, 1764-ben, még atyja életében, római királyiá

koronázták. Az ünnepélyek alkalmával, a herceg biztatására, résztvett a hasárd faragójátékban. Csodálatos szerencséje volt: két nap leforgása alatt 44.000 forintot nyert, a mi abban az időben nagy vagyonszámba ment. De többet nem is ült le szerencsejátékhoz. Szenvedélyes sakkjátékos volt és e téren is hírnévre tett szert.

A későbbi években titokban nőül vette a hollandi származású Kellermann Erzsébetet. A külvárosban kis, kerttel övezett házacskát rendezett be a feleségének. Oda járt észrevétlenül, lopva.

II. József császár élénken érdeklődött Angelo sorsa iránt s nyilvánosan is kitüntette őt azzal, hogy karonfogva sétálgatott az utcán az egykori néger királyfival. Egy ilyen séta alkalmával Angelo bevallotta titkát a császárnak, a ki abban a hiszemben, hogy Lichtenstein herceg is tud Angelo házasetéről, egy ízben Angelóné felől kérdezősködött nála. Mikor a herceg megtudta, hogy az ő négre a háta mögött s az ő beleegyezése nélkül házasságot kötött, éktelen

haragra lobbant s kütze palotájából. És Angelo, a kinek más érdekében mindig volt egy-két jó szava, nem mentegte magát, szó nélkül engedelmeskedett és a feleségéhez költözött.

Itt minden idejét egyetlen gyermeke, Jozefa nevelésének szentelte. Szenvedélyesen kertészkedett és gyakran megfordult a kiváló és művelt férfiak társaságában. Leánya, Jozefa bájos és igen értelmes mulattleány volt. Kérője akadt elég, de ő kezét és szívét a nemes Feuchtersleben lovagnak adta. Ebből a házasságból származott Feuchtersleben Ernő lovag, a híres német költő, a ki 1848-ban a magyarokkal rokon-szenvező halálfejes-légió egyik tagja volt.

Az öreg Lichtenstein herceg halála után két évvel, unokaöccse és örököse: Lichtenstein Ferencz herceg jóvá tette nagybátyja hibáját. Angelót családostól házába fogadta, nyugdíjat biztosított neki és tetemes évi fizetés mellett reábizta egyetlen fiának, Lichtenstein Alajos hercegnek nevelését.

Boldogan élt hivatásának, a míg a halál

PANNONHALMA ALAPÍTÁSA.

A BUDAPESTI SZENT ISTVÁN-BAZILIKA DOMBORMŰVEI MAYER EDÉTŐL.

ASZTRIK PÜSPÖK ÁTADJA SZENT ISTVÁN KIRÁLYNAK A PÁPA ÁLTAL KÜLDÖTT KORONÁT.

el nem ragadta mellőle hitvesét. Ez időtől kezdve csendben, visszavonultan élt. Sok időt szentelt a tudományoknak, különösen a történelemnek. Gyakran tett külföldi utazásokat és néhányszor megfordult Pesten is. A merre csak járt, mindenkit elragadott szíves modorával és okosságával. Elég kitüntetésben is volt része, legkivált Esteri Ferdinánd főherceg, Mária Terézia második fia, halmozta el a szeretet minden külső jelével.

Egészségét élete végéig megtartotta. A halál 1796-ban az utcán érte utól. Szívszélhűdés vetett véget változatokban gazdag életének. Smég halála után sem volt nyugta.

I. Ferencz császár, miután Angelo a szerencsének közt igen ritkán található férfiszépség volt, Angelót a családja beleegyezése után preparáltatta, kitömte és az udvari múzeumban elhelyeztette. Sajnos Angelo, a ritka preparátum, elveszett. Mikor Windischgrätz Alfréd herceg 1848 október 31-ikén Bécsét bombáztatta, a Burg nagy része lángba borult s vele együtt

pusztult el a múzeumnak az a része is, a mely Angelót magában foglalta.

Fábián Gábor.

A SZENT ISTVÁN-BAZILIKA DOMBORMŰVEI.

A lipótvárosi bazilika nemcsak külső fölépítésében monumentális: belső kiképzésén is végigvonul az a szempont, hogy ez a templom minden idők számára készül. Ebben a festők és szobrászok viszik a szerepet, hogy a hatalmas falakat a szín és forma hatásaival díszítsék föl. A képek és szobrok, a festések és faragások, melyek színessé teszik a bazilika belsejét, mind az első magyar király korára vonatkoznak, a kiről a bazilika nevét is nyerte, s tárgyaikkal is hozzájárulnak ahhoz a dícsfényhez, melyet a bölcs király feje köré von a történelem.

Újabb Mayer Ede öt domborművét helyezték el a bazilikában. Ezek a domborművek a

bazilika szentélyét díszítik, s közülük négyet fényképmásolatban bemutattunk olvasóinknak. A domborművek mind történeti jeleneteket ábrázolnak. A jelenetekből Szent István alakja emelkedik ki s a köréje csoportosuló alakok is olyannak mutatják be a királyt, mint a hogy a történelemből ismerjük: a magyar államiság és a keresztény hit védőjének.

Az elsőnek tárgya, a mint István király a lázadó Koppány vajda ellen indul. A jeleneten a harc izgató hangulata vonul végig. A páncélos magyarok lelkesülten tekintenek a király felé, a ki a keresztény hit védelmére viszi őket. Épen kilovagolt a vár főkapuján; mindkét oldalról körülveszik vitézei, s a kardok és dárdák közül magasra emelkedik a kereszt, jelezve a harc czélját.

A második dombormű ünnepélyes jelenet ábrázol: Szent István megalapítja a pannonhalmi főapátságot. Román stílusú udvari termet látunk; jobbról áll Szent István udvari kísérelével, s az előtte hódolatteljesen álló Bene-

SZENT ISTVÁN OKTATJA FIÁT, IMRE HERCEGET.

A BUDAPESTI SZENT ISTVÁN-BAZILIKA DOMBORMŰVEI MAYER EDÉTŐL.

A BUDAI VÁRPALOTA TURULJA.

Donáth Gyula szoborműve.

dekrendi szerzetesnek átnyújtja a pecsétes alapító-levelet.

A harmadik domborművön Asztrik püspök átadja a II. Sylvester pápa által István királynak küldött koronát és kettős keresztet, egy román stílusú templom csarnokában.

A negyedik Szent István a palotateremben fiát, Imre herceget oktatja. A király asztal előtt ül, melyen a biblia és feszület látható s bölés intelmeket ad fiának, a ki tiszteltetésen, állva hallgatja. Imre mögött áll nevelője, Szent-Gellért, s rajta kívül még néhány udvari alak és szerzetes. Általában egyszerű, könnyen érthető kompozíció s a formákat plasztikusan kiemelő mintázat jellemzi a domborműveket, valamint az alakok korhű öltözékei, melyekhez szorgalmas tanulmányokra volt szüksége a művésznek.

A BUDAI VÁRPALOTA TURULJA.

Az immár teljesen kész királyi palota külső díszét és érdekességét növeli az a hatalmas méretű turul madár is, melyet most állítanak fel a palota éjszakai kerítésének szöglet-oszlopán, szemközt a siklólejáró épületével. A szobormű Donáth Gyula jeles szobrászunk alkotása, kinek művei közül számosat bemutattunk már egyszerűen. A turul nagy szárnyait kiterjesztve, repülésre készen, merészen tekint a távolba egy sziklatömbből, karmaiban pedig kardot tart, mintha azzal akarna tovaszállni. A kiválóan sikerült szobormű méretei tekintélyes nagyok: magassága tíz és fél méter s a szárnyak hegyeinek egymástól való távolsága 12 és fél méter. Ez különben a második turul, melyet Donáth mintázott. Az elsőt 1899-ben állították fel a komárommegyei Bánhida mellett, s fénykép-másolatát közöltük is annak idején.

A BOSZORKÁNY.

Sardou öt felvonású színműve. Először adták a Nemzeti Színházban, február 24-ikén.

A történet színhelye Toledo, kora 1506. A mórok, a béke műveinek apostolait, az orvostudomány és matematika, a csillagászat és földmérés mestereit, vérengző kereszties háborúk után kiűzték, kiirtották vagy megértették a spanyolok. És retentó törvényeket hoztak a szeretet vallása nevében azokra, a kik lélekben még hívek régi hitközhöz; gályarabsággal sújtják a keresztény ifjat is, a ki már nőt szeret. És örökös börtön a része annak a mórnak, a ki saját bitófára kiszögezzék testvérét eltemeti. Ezt a halálos bünt követte el Zoraya, a gyönyörű és csodatevő mór leány, ki atyjától örökölte az orvosi tudományt és holdvilágos éjszakán gyógyító fuveket jár keresni. Utjában találta Kálem főkaszott holttestét s mint Antigone, ő is el-

temeti testvérét. A spanyolok keresik a bűn tettesét és megtalálják; Zoraya nem is tagadja azt, a mit véteknek nem tarthat. De mikor a durva katonának el akarják huzcolni, lovagias parancsolójuk, Don Enrique Palacios megrévi a mór leányt, mert szép, fiatal és tele van csábító varázsszal. Érti a keresztény vitéz, hogy a leány lett végzeté, ellenére minden törvénynek, mely tiltja szerelmüket.

Enrique naponta folkeresi Zorayát gyönyörű világiában és mámoros óráit töltik együtt ott a gyönyörűségnek. De egy napon a férfi azzal lepi meg kedvesét, hogy most sokáig nem fog eljöhetni és rövid együttélés után már is elsiet. A leányhoz beteget hoznak, Donna Iuanát, Padillának, a városi parancsnoknak leányát. Bája súlyos: alvajáró a szegényke s mivel ma este lesz az esküvője, attól tart, hogy a nász éjjelén is elalszik és megcsik vele az a szegény, hogy hitvese látja őt szörnnyű bajában. A kis sápadt leány nem is akar férjhez menni, apja kényszeríti rá egyetlen gyermekét. Zoraya hipnotizálja a leányt és suggestálja neki, hogy éjszakája csöndes legyen. A beteg távozik és csak a mikor elment, akkor tudja meg Zoraya, hogy Iuaná jegyese — Enrique.

A mór leányban fölforr afrikai vére; szenvedély, féltékenység, bősziúvágy tüzei. Az esküvő napján belopódzik Padilla palotájába s elaltatja a leányt. Azt pedig más, mint ő, hipnotikus álmból föl nem tudja kelteni. Enriquet együtt találja vele az inquisitio egy tisztje s mikor ez el akarja Zorayát huzcoltatni a börtönbe, a kedveséért aggodó katona megöli a leskelődő kémét. Nagy zaj támad, a szeretőket elfogják és a mór leányt az inquisitio bírósága elé viszik.

Itt tetőzik a dráma. Zorayát azzal vádolják, hogy boszorkány és ördöngös praktikaival megrontotta Enriquet. Ez tudniillik az egyetlen mód a keresztény lovag megmentésére; ha nem a maga akaratából cselekedett, hanem a gonosz démon varázsa alatt, akkor nem bűnös, csak szerencsétlen. Két nő lép föl tanuként ellene; egy vén, utatalos szörnnyeteg, a ki annyira beleléte magát perverz gondolataiba, hogy maga is hiszi, hogy ő eljár a boszorkányok szombatjára és egy fiatal megcsent személy, a kit a szörnnyű kínzásoktól való félelem bír rá, hogy ellene valljon, míg kezeit eskölvén esdekel bocsánatáért. Zoraya azonban tagadja az ostoba vádat. Most megértetik vele, hogy csak azzal mentheti meg kedvesét, ha boszorkánynak vallja önmagát; a leány szívesen olvallja a képtelen bünt és halálos következményét, csak megmentesse Enriquet.

Most már tehát máglyára fogják vinni a mór boszorkányt. Már áll is a farakás a templom előtt. Csakhogy Padilla leány még mindig alszik és azt más, mint Zoraya, föl nem keltheti. A leány megígéri, hogy fölkelti Iuanát, ha Padilla megcsikszik, hogy bántatlan hagyja őt és kedvesét. A keresztény

lovag a templom aijtajában esküszik meg erre. Zoraya fölébreszti Iuanát. A tömeg azonban a mór leány halálát követeli s mikor ez a templomba akar menekülni, becsapódik a szentély aijtaja. Kiszolgáltatva a csőselék dühének, a leány hirtelen ööl mérget vesz és ajkát nyújtja Enriquenek, a ki vele együtt nyomban holtan esik össze.

*

Ez a sötét dráma rövid tartalma. Sardou, a színpadi hatás mestere, fölhalmozott itt mindent, a miből hatást várhatott. És aztán szövetkezett a másik nagy mesterrel, Sarah Bernhardt. Képzelték, hogy ők ketten mily sikert arattak. De az öreg francia aligha álmodta, hogy még sokkal nagyobb sikert is lehet e darabbal elérni skeptikus szadunkban egy oly közönségnél, mely unja már a rémdrámák minden fajtát, a hypnotismust, a szavallást, a vadregényes vidékeket és az inquisitio vizsgálatait. Pedig a Nemzeti Színházban elérte — Márkus Emilia. Zoraya sokkal jelentékenyebb és színtelenebb Márkus Emilinél. Ennek az alakításnak csodájára fognak elmenni és igazán fájjaljuk, hogy csak magyarok. Egyetlen ilyen szerep más nemzet művészt elvinné a világhír útjára. Társa Odry Árpád, rokokoszenves, szép külsejű, kissé hideg és száraz elegantiájú Enrique volt. Hiába, ennek a Juliának Bergei Oszkár a méltó Romeója. — Kettőjükön kívül Jászai Mari és Atszeghy Irma voltak mélyebben; amaz a vén boszorkány realiztikus ábrázolásával, ez a bukott személy gyengéd, megindító és költő alakításával. A rengeteg személyzetből még Ivánfi, Szacsavay, Pethes, Gabányi, Paulayné, Vizvári Marika emelkedtek ki.

Sardou darabját a Nemzeti Színház szokatlan fénynyel állította ki. A második és harmadik felvonás díszletei gyönyörűek. A rendezés egységes, harmonikus és minden részében kifogástalan. Az évadnak megvan a clou-j. Ennek talán ezuttal az irodalom nem fog nagyon örülni, de a pénzért mindenestre.

EGY ÚJ MAGYAR DALMŰ.

«Mária», regényes dalmű 3 felvonásban. Szövegét írta Béni Géza, zenéjét Szabados Béla és Szendy Árpád. Bemutatta a M. Kir. Operaház 1905. február 28.

Szinte eseményszámba megy, hogy az egyetlen magyar operaház a magyar multat eleveníti meg egy újdonságában. Az őszszel mult hűze éve, hogy a Magyar Királyi Operaházat felavatták; két évtized alatt mindössze négy zeneszerzőnk nyújtott be olyan dalművet, mely előadható volt és történelmünkben, vagy legalább nemzetünk múltjából vette tárgyát: Erkel Ferencz («István király»), Farkas Ödön («Balassa Bálint») és «Tetemchivás»), Mihailovics Ödön («Toldi szerelme»), és gróf Zichy Géza («Alár»). Most egyszerre két nagytehetségű zene-költőnk is lelkesült a magyarság régi viselt dolgain: Szendy Árpád, egyik legjelesebb zongoraművésznünk, vonósnégyesek, dalok, stb. kintüntetett szerzője (született 1863-ban), és Szabados Béla, dalok, férfinégyesek, operettek s egy sikerült egy felvonásos dalmű («Alszik a nagynéni») szintén már pályadíjjal kintüntetett szerzője (szül. 1867.). Jó barátok, mintegy 15 éve kártársak, — mint az Orsz. M. Kir. Zene-akadémia tanárai, — s arra egyesültek, hogy vállvetve, mind a kettőjük számára kivívják a sikert. Némelyek talán megütöznének rajta, hogy egy operát ketten írjanak; de a legelső opera (az olasz Peri és Caecini «Dafné»-ja, 1594) megszületése óta sokáig ez volt a szokás; a párizsi Hillemacher testvérek ma is közösen komponálnak. A mi a «Mária» szövegköltőjét illeti, a «Béni» név voltaképpen csak nemzeti előneve dr. Moravcsik Gézának.

Béni lírai tehetség; a «Mária» című operaszöveg nyilván első színpadi műve. Mint az olyan kezdőknél, a kik még nem látták saját darabjukat előadva, nála is hiányzik még a távlat, az a kellő mérlegelés, hogy melyik eseményé — fontosságához mérten — mennyit lehet időzni; abban a tekintetben egyetlen a darab, hogy néha sokáig nem történik benne új lépés előre, csak az érzelmek áradoznak, máskor pedig egymást érik az új meg új mozzanatok. A távlat hiánya pedig abban is nyilvánul, hogy nem láthatjuk tisztán: vajjon a szövegköltő első sorban szerelmi történetet akart-e nyújtani, s csak az u. n. «beállításához» volt szüksége a vallási ellentételekre (mint a «Romeo és Julia» költőjének a családi gyűlölése), vagy pedig — a mi valószínűbb — történeti képet, erős vallásos célzattal, akart megrajzolni Szent István

királyunk hittérítő munkásságának idejéből, s csak az elvont, fellengő tárgy fűszerezésével vette meséjébe a szerelem rugóját. Darabja azonban így is szép, érdekes és fölemelő tragédia.

Az I. felvonás színhelye a már keresztény Pázmán vára, a ki a lázadó pogányok vezérét, Koppányt harcban megölte; távollétében az új vezér, Tarján betér a várba, itt Pázmán leánya, Mária, őt először szépségével elbűvöli, majd a hazatérő túlnyomó haderő elől menekülni segíti, mert jámbor szíve öntudatlanul szerelemre gyúlt az ellenfél iránt.

A II. felvonás napimádó őseinket a Bakonyi erdő rejtekében mutatja, a mint a földaltes az oltárkőnél istentiszteletet tart; fehérruhás szűkek a vallásos táncot lejtik; Tarján pedig sátrában tipegődik: Mária bájos és vallásos lényé megigézte. Egybe kellene most kelnie Koppány árvájával, Csillával; de nyilvánosan visszalép, mint mondja, a míg a pogányságot diadalra nem vezeti... Foglyul hozták Máriát, fel akarják áldozni a pogány istennek, de Tarján a magyar lovagiasságra hivatkozva megtiltja, s maga kíséri haza a hajadont, a ki elárulja neki, hogy egyenesen Tarján lelki üdvének megmentése végett jött. — Csilla pedig, az érte epedő Káldor pogány hadnaggyal, boszút esküszik. A kelő nap beáranyozza a felhőket; isteni tisztelet megragadó képre hull le a függöny.

A III. felvonás István király székesfehérvári palotájában az oltár elé induló szerelmesekkel köszönt be: a megterő Tarját a király ajándékozta meg Mária kezével. Mikor az ifjú férj egy pillanatra egyedül marad; Káldor orvul leszúrja. Emekt Csillával elfogják; Máriának szíve megszakad.

A zenének természeté, hogy a szövegénél hosszadalmasabb. A zeneileg műveltebb hallgatóság azonban «Mária» csakúgy nem fászsztja ki, mint pl. a «Lohengrin» nem; egyiknek épúgy, mint a másiknak alapos megismeréséhez és teljes élvezéséhez az kell, hogy az ember több ízben is meghallgassa: mert öntudatos, magas művészettel van megalkotva; az illet mellett a nemes, izléses és magvas kidolgozás elve volt a jeles zene-költők irányadója. A mit a zeneszerzés technikájának neveznek, abban a két szerző teljesen az új idők színpotalán áll; nincs az a nehézség, az a szép és szokatlan hangszínezet, a melyet kifejező erővel és a esengés szépségével ne szólaltatnának meg. A drámai ének számos részletében, s még inkább a merőben zenekari szakaszokban (induló, táncok, előzene) fényesen bebizonyították, hogy a magyar stíl a legművészebb szövevé formákban is lehet érvényesíteni. Talán az egyhangúság kikérelése végett nem akartak folyton magyar izlésű zenét nyújtani; de másrészt ez nagyon nehéz lett volna azért is, mert a szöveg nem magyaros versekben görögül, hanem a szomorújátékok szokásos jambikus verselésében. (Talán az egyetlen magyaros verselésű szak az egész műben: a II. felv. érkező Csilla üdvözölése; s hogy épen ezt magyartalan, hármason tagolt dallammal énekelik: azt határozottan hibáztatnunk kell.) A dalmű tele van modern izlésű, folyton változó összhangokban élő dallamokkal, a «Berlichingeni Götz» és «Tristan és Isolde» stílusa közt ingadozva; feltűnik a számos karének részleteisépségei. Késztetlenül a legmegragadóbb az isteni tiszte-

ALFÖLD.

let zenéje, beleértve a keleti hangjaival elbájoló tánc zenét is.

A művészi becsű opera tartós sikert érdemel; hogy el is nyeri-e: ki tudná? De a bemutatás adáson zajos sikere volt. A szereplők is mindent elkövettek: V. Kramer Teréz (Mária), D. Handel Berta (Csilla), Bohácsk (Tarján), Takács (Káldor) első sorban. Kerner karmag méltó helyén volt, a Kéméndy által tervezett jelmezek, a rendezés hatásai, stb., az előkelő műnek illő keretet nyújtottak.

Kereszt István.

OLGYAY FERENCZ FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSA.

Körülbelül száz képből álló kiállítás látható most a Nemzeti Szalonban. A művészi szempontból jól megrostált, jelentékeny színvonalon álló képek egy finom ár, önálló fellegű festő, Olgay Ferencz egyéniségét mutatják be a közönségnek.

A művész még alig van túl a harmatezen, s komolysága és festői készsége máris elismert nevet szerzett neki. Alig van kiállítás, melyen ne találkoznánk képeivel, melyek közül különösen a legutóbbi időben készültéken már erősen megérik a magyar levegő, a magyar föld színezete. Nem több, mint három esztendője,

EGYVELEG.

* Az angol bank pénzjegyeinek papirosa nem egyforma vastag. A bankjegy bal sarka vastagabb, mint a jobb sarok. A középen álló sorok s a rajz alatt a papiros szintén vastagabb, mint a bankjegy egyéb részében. Ily formán a hamis bankjegyek könnyebben felismerhetők.

* A japáni ember postára adott levelekre először írja fel az országot, a tartományt, a várost, az utcát, a melyben a címzett lakik, s csak leglátul a címzett nevet.

* A párisi katonai múzeumban a világ valamennyi szervezett seregeinek különféle fegyvernemeihez tartozó katonák felöltözött bábúja össze vannak gyűjtve.

* A világ legnagyobb hordója a st. louis-i világkiállításon volt látható. Belsőjében 300 ember könnyelmesen asztalhoz ülhet. Magassága 38 láb, átmérete pedig 78 láb. A hordó tizenkét kaliforniai óriási tölgyfából két év alatt készült. Vas abroncsai 72 ezer kilogrammot nyomnak.

* A London városa területén létező 724 különféle jótékony egyesület a mult évben magánadományokból összesen 168 millió koronát kapott.

* Csókellenes liga. Mexikó városában több mint háromszáz különböző korbeli nő ruháján egy kis vörös gombot visel, a mi azt jelenti, hogy az illető a csók elleni liga tagja. E liga tagjai azt fogadják, hogy egymást sem nyilvános helyen, sem pedig otthon meg nem csókolják, mivel szerintük a csók a rágályos betegségeket terjeszti.

TÁJREZLET.

OLGYAY FERENCZ FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A SZERGIUSZ NAGYHERCEZEG ELLENI MERÉNYSÉGI — A NAGYHERCEZEG ROSSZJÁNÁK FELHOHANTÁSA A SZENÁTS-TÉREN, MOSZKVAJÁN.

II. MIKLÓS CZÁR ÉS ALEXIS TRÓNÖRÖKÖS.

SZERGIUSZ NAGYHERCEZEG ÉS NEJE.

Legutóbbi fényképek után

KÉPEK AZ OROSZORSZÁGI ESEMÉNYEKHEZ.

Most, a mikor a külső vereségek és belső háborgások következtében mind magasabbra tornyosulnak az orosz csári kényuralmat fenyegető hullámok s mikor soha sem tudni, mikor érkezik valami újabb véres zavargás, vagy szörnyű merénylet hire Szent-Pétervárról, vagy Moszkvából, — most került nyilvánosságra a múlt év július 30-ikán született kis trónörökös első fényképe. A képen, melyet mai számunkban közlünk, a csár ölében tartja fiacskáját, a kit a Szent-Pétervárról érkező hírek szerint rendkívül, szinte túlzott gyöngédséggel szeret. Mint mondják, még a legfontosabb államügyek tárgyalását is sokszor félbehagyja, hogy államférfiainak megmutassa gyöngő kis fiacskáját s a legnagyobb politikai izgalmak sem okoznak olyan nagy aggodalmat neki, mint a kis *Alexej Nikolajevics* trónörökös roszulléte.

A bombával meggyilkolt *Szergiusz* nagyherceg már el van temetve a Csudov-kolostorban s neje, *Erzsébet* nagyhercegné, a csárné nővére, özvegyi gyászban tölti szomorú napjait. Házastársi együttélésüknek egyik utolsó bizonyítéka az a nemrég készült kép, mely együtt ábrázolja őket.

A szentpétervári udvarnál tartózkodik most már a sokáig száműzetésben élt *Pál* nagyherceg, a kinek Pisztolkorsz hadimérnök elvált nejevel, *Karnovics Olgával* kötött házasságáról legutóbbi számunkban már megemlékeztünk. Ezt a házasságot a nagyherceg 1902 szeptemberében Livornóban kötötte meg; egy orosz pápa adta össze a házaseleket. Csakhamar ezután az orosz császári ház miniszteriuma érvénytelennek nyilvánította a házasságot, a csár pedig megfosztotta nagybátyját minden katonai rangjától. Az utóbbi időben valamivel engesztelékenyebb lett a hangulat iránta az udvarnál s ennek tulajdonítható, hogy a bajor régens-herceg a nagyherceg nejeének a Hohenfels grófnő címet adományozta. Most pedig a csár, közvetlenül *Szergiusz* nagyherceg meggyilkolása után, táviratilag tudomására juttatta, hogy hazajöhet bátyja temetésére s hogy becsánata jeléül kinövezte főhadsegédjének. Vajjon neje is visszatér-e hazájába, arról egyelőre nincs

még szó s bizonyára némi nehézséget fog okozni annak megállapítása, hogy milyen helyet foglaljon el Hohenfels grófnő a csári udvarnál.

GRÓF WASS ALBERT HALÁLA DÉL-AFRIKÁBAN.

Az olvasónak még élénk emlékeztetésben lehet a fiatal gróf *Wass Albertnek*, gróf *Wass Béla* fiának szomorú esete, a ki 1902 tavaszán hozzátartozói tudta nélkül, titkon Dél-Afrikába utazott, hogy az akkor folyt háborúban a boerek seregében küzdjön, de alig hogy az afrikai földre ért, egy angol csapat golyóitól találva elesett. Haláláról két ízben is megemlékeztünk: 1902-iki 25-ik számunkban, a mikor arcképét is közöltük s részletesebben a múlt évi negyedik számunkban. A hősiesség halt magyar ifjú emlékeztetést most újra fölleveníti a Budapesten megjelent „Hungary” című angol nyelvű képes lapban *Colin Mac Donald* asszony, egy angol hölgy, a ki a gróf *Wass*-családdal régebbi idő óta összeköttetésben van s a kinek része volt a fiatal gróf halála körülményeinek földelítésében is. *Mac Donald* asszony érdekes cikkéből, a nevezett lap nyomán, közöljük mi is a gróf *Wass Albert* halála körülményeire vonatkozó részt. Ezeket a cikket, miután a mi múlt évi cikkünkkel megegyezően, elmondja a grófnak Durbanba érkezését, — így szól:

„A gróf haladéktalanul bemutatta igazolványait a boer főhadiszálláson. Megnyerő külsejű, előkelő származású s ritka bátorságú ifjú lévén, a derék fiatal önkéntest azonnal megbízták azzal a fontos és nagy felelősséggel járó feladattal, hogy boer üzeneteket vigyen át az angol hadvonalakon. Kétségkívül vakmerő megbízás egy ily tapasztalatlan ifjúnak, mert a határszél melletti egész vidék tele volt az ellenségre lesben álló brit csapatokkal. Ezek az angol katonák ép oly jól ismerték a vidéket, mint a beneszültek. Így tehát majdnem lehetetlenség volt, hogy a fiatal gróf, a ki előtt a délafrikai vadon vidék teljesen ismeretlen volt, észrevétlenül áthatolhasson. Mégis örömmel fogadta a megbízást s néhány társa kíséretében elindult veszedelmes útjára, miután előbb levelet irt Párisban

levő barátjának, *Patay Tibornak*, azt a reményt fejezve ki, hogy útja sikerrel fog járni.

A kalandokat szerető fiatal gróf bizonyára nagy gyönyörűséget talált a vadonban tett merész lovaglásban, — de hirtelen megállították útjában. „Add meg magad!” — szölt a parancs s egy kis csapat angol katonára tört elő a sűrűségből. A két csapat lőtávolyra volt egymástól s elmenekülésre nem volt mód. Merészen szembeszállni, megadni magát vagy szégyenletesen visszavonulni s talán e közben gyalázatossal elesni, — csak ez a három lehetőség maradt meg az izenétvivőknek. A gróf kísérői a megadás jeléül azonnal feltartották kezüket, de ifjú vezetőjük nemes lelke nem bírta befogadni a megadás, vagy fogságbaesés gondolatát. Inkább egyenesen szembenézett a halállal; mint igaz magyar ember tudta, hogy „csak egyszer hal meg az ember” s elhatározta, hogy meghal a boer köztársaság iránt elvállalt kötelessége szerint. „Add meg magad!” szölt újra az angol parancsnoktól tisz, mire a gróf előragadta pisztolyát és lőtt. Túlról egy lövés felelt neki, még néhány lövést váltottak s a derék ifjú hős elesett.”

Igy mondja el a magyar ifjú halálát az angol hölgy. Ezzel szemben a mi múlt évi cikkünk úgy adta elő a dolgot, hogy gróf *Wass Albert* el se jutott a boerokhoz; *Lorenzo-Marquezból* indult a boer tábor felé s ez útja közben találkozott azzal az angol előőrs csapatpal, mely — miután megadni nem akarta magát, — agyonlőtte. S ez utóbbi előadást, a mi cikkünkét, kell valószínűbbnek elfogadnunk, nemcsak azért, mert annak szerzője *Cs. Szabó Kálmán*, a fiatal gróf atyjára, gróf *Wass Bélára* hivatkozik, mint forrásra, hanem azért is, mert aligha hihető, hogy olyan kényes, fontos és veszedelmes feladatra, a milyen egy hír átvitele az ellenséges harcvezető gróf *Wass Albert*et választották volna ki, a ki fiatal s tapasztalatlan volt, nem is ismerték, hisz éppen akkor jött oda s a vidéket, a helyi viszonyokat egyáltalán nem ismerhette.

Érdekes azonban, hogy miképp írja le az angol hölgy gróf *Wass Albert* temetését:

„Az angol katonák gyöngéden és tiszteltteljesen letették a fiatal hőst a hamarosan ástott sírba. Szomorú temetés volt, mert mindenki

HOHENFELSEN GRÓFNŐ, PÁL NAGYSZERŰZSEGE NEJE.

sajnálta, hogy becses ifjú életét ily vakmerően föláldozta. «Mily vitézül küzdött!» — kiáltottak fel valamennyien. Megtettek minden tőlük telhetőt, hogy megtiszteljék az elesett ellenséget. Nagy köveket hordtak össze a környékről s J. A. Baillie hadnagy vezetése alatt befodták velük a sirt, hogy a vadállatok hozzá ne férhesenek. Hogy a sír helye megtalálható legyen, Baillie hadnagy egy kis fakeresztet állíttatott rá. Ez a fiatal katona gyakran kilovagol a sírhoz s gondolja van rá, hogy olyan rendben tartassék, a mint azon a vadon vidéken egyáltalán lehet. Csaknem három éve ügyelt már a hadnagy a magányos sírra, tisztellettől indítva az iránt, a kit csak névről ismert, de a kit bajtársának tekintett. Lefényképezte a sirt a gyászoló szülő számára (e fénykép másolatát ma számunkban közöljük) s a míg ott lesz állomásán, gondozni is fogja. A fiatal gróf atyja síremléket szándékszik állíttatni fiának s remélheti, hogy e mellett helye lesz az egyszerű kis keresztnél is, melyet az egyik derék katona állított a másíknak.

Mac Donald asszony, Wass Béla gróf és családja nevében is szívesen látja az iránt, hogy az angol kormány révén. Kedvező véletlenségből az iratáska egy James Wade nevéű skót tiszt kezén is megfordult, a kihez aztán Mac Donald asszony részletes adatokért folyamodott. A derék fiatal tiszt nagy buzgalommal látott a nyomozáshoz s végre Baillie hadnagyhoz fordult, a ki egyedül ismerte s el is mondta gróf Wass Albert halála körülményeit. E két derék angol fáradozása az elhunyt gróf családját meleg hála kötelezte s a háladatosság — Mac Donald asszony szavai szerint — a magyar jellem legszébb vonásai közé tartozik.

ROOSEVELT A NEW-YORKI MAGYAROK KÖZT.

Az Amerikában élő magyarságot, az Egyesült-Államokban élő honfitársainkat február 14-én nagy megtiszteltetés érte: Roosevelt Tivadar, az Unió elnöke, résztvett a new-yorki «Hungarian Republican Club» ez nap tartott diszebedjén, melyet a «Little Hungary — Kis-Magyarország» nevéű vendéglőben tartottak. «Delighted» volt Roosevelt elnök ezen az estén «delighted» — el vagyok ragadtatva — kedvencz szólama Rooseveltnek; el volt ragadtatva a magyarok szeretetétől, melylyel őt környezték, ünnepelték. És ezt az ünnepeltetést természetesen is találja mindenki, ki Roose-

veltet ügyis, mint az Unió elnökét, de különösen mint a magyarok barátját megismerhette. A «Vasárnapi Ujság» a múlt nyáron közölte Krécsey Béla leírását arról a látogatásról, melyet Roosevelt elnöknel tett. Híven leírta azt az igazán fölemelő hatást, a melyet a hatalmas republikánus első tisztviselője reá is tett. A «Vasárnapi Ujság»-nak ezt a példányát, melyben Krécsey tanár czikkje mellett Roosevelt arcképe is közölve volt, — személyesen adtam át Washingtonban Roosevelt elnöknek, röviden jelezvén a czikk tartalmát is. És akkor, a további beszélgetés folyamán magam is tapasztalhattam, hogy az amerikai ellenzéki pártok részéről nyers modorú embéreként feltüntetett Roosevelt nemcsak igazi, európai értelemben vett gentleman, kifogástalan gavalér és úri ember, de páratlan szívességével is egyszerűen megnyer mindenkit, ki elébe kerül. Erről különben nagy elragadtatással nyilatkozott gróf Apponyi Albert is, Roosevelt elnöknel tett látogatása után.

Amerikaiaktól hallottam, de olvastam is, hogy bár az Unió elnökének szabadságát nem korlátozza a spanyol etikett vasgyűrűje, mégis némely hagyományok, mintegy iratlan törvények, sokban megnehezítik mozgási szabadságát. Szó volt erről nemrégiben is, midőn német lapok kifigurázták azt az idegen állambeli nagykövetet, ki meghívta az elnököt, megfélekedve arról, hogy az elnök nem fogadhatja el a meghívást, mert ugyancsak a hagyományok, szokások szerint «idegen állam területére» elnökösködésének ideje alatt nem léphet. És bár ezek a hagyományok nem tilthatják is el az elnököt attól, hogy például egy olyan meghívást, mint magyarjaink meghívása volt, elfogadjon, mert hiszen erre még precedens sem volt, — mégis rendkívülinek és épen azért megtisztelőnek tekinthetjük azt a kitüntetést, melyet a New-Yorkban élő többi nemzetiségekkel szemben, épen a magyaroknak juttatott az Egyesült-Államok elnöke. Zerkowitz Emil.

CARNEGIE ANDRÁS, AZ «ACZÉL-KIRÁLY» A MAGYAROKRÓL.

A híres amerikai nábobok között is első helyen áll Andrew Carnegie, a sokszoros milliárdos, egyike az egész világ leggazdagabb embereinek, kit nálunk is az *aczel-király* néven ismernek. A ma 68 éves Carnegie András élet-rajza meggyőző példa arra, hogy aránylag rövid idő alatt is mire vihethet az amerikai viszonyok között az olyan ember, ki vasakarattal, tudással, erős szívtel és lélekkel, a «legvázhatatlan akadály» fogalmát nem ismerve igyekszik előre életpályáján.

A skóciai Dunfennlineből tízéves korában vándorolt ki szüleiivel és két évvel később már keserves munkával, mint csipkeverő fiú, heti öt sillinget keresett és enyhítette szüleinek nagy gondjait. Tizenhárom éves korában már kazánfűtő volt, hogy egy évvel később már mint «messenger boy», táviratkihordó, javíthatos helyzetén. Ekkor már hetenként tizenkét shilling keresete volt, nem csekély büszkeségére. Közben játszva megtanulta a távirás mesterségét is, még pedig annyira, hogy felebbvalói

GRÓF WASS ALBERT SÍRJA TRANSZVÁLBAN.

PÁL OROSZ NAGYSZERŰZSEGE.

figyelmét is magára vonta, úgy hogy gyorsan haladva pályáján, tizenhat éves korában már ezernegyszáz korona évi fizetést kapott. Azután szinte szédületes gyorsasággal haladt pályáján. Carnegie haladásának egyes mozzanataiból csak annyit említek még, hogy az Adam's Express szállító-társaság részvényeivel való első spekulációjától kezdve, egész végig minden spekulációjában, vasuti, szállítási, olaj- és vasipari téren — mindig és mindenben az az éleslátás és még Amerikában is bámulatot keltő higgadt üzleti szellem jellemezte, melynek roppant vagyonát köszönheti.

De szívtét nem fásította el az üzleti élet ridegsége, a spekuláció izgalma, mit művei is bizonyítanak. Rajongással ir minden könyvében édes anyjáról, kit úgy állít elének, mint a kinek nemcsak életét, életbizalmát — de boldogulását, vagyonának legnagyobb részét is köszönheti, mert épen édes anyjának páratlan üzleti éleslátása segítette őt kezdő munkájában. Több száz millió dollár adományozott már Carnegie kulturális és humanitárius célokra. Népkönyvtárak, olvasótermek, hangversenytermek, (Vecey Feri is a new-yorki Carnegie Hallban hangversenyzett), kórházak, stb. dicsérik Carnegie nemes szívét. És szeretettel van a nagy humanista a telepein működő magyarok iránt is, a kikkel szemben minden alkalmat megragad jóindulatának, különös vonzalmának kifejezésére. Így nemrégiben is, épen a közel-múlt napokban, ötszáz dollárt adott egy új magyar templom harangjának a beszerzésére.

A magyarok iránt való vonzalmának, nagy elismerésének tanúsága az a levél is, melyet a napokban kaptam Carnegie Andrástól. Bejelenttem, hogy az amerikai ipari és kereskedelmi viszonyokról szóló tanulmánytí jelentésben Carnegie élettrajzi adataiból, műveiből mely adatokat fogok felhasználni, mire a következő — itt magyar fordításban közlött — levelet kaptam válaszul:

«Kedves Zerkowitz úr. El vagyok ragadtatva, hogy amerikai útja csodálattal és bámulattal töltötte el. Fejlődésünk egy részét az ön honfitársainak köszönhetjük, a mint ezt pittsburgi telepeimből jól tudom, hol sokan vannak közülük alkalmazva. Amerika csodálja Magyarországot és történelmét. Igaz híve Carnegie András.»

Ezt a magyaroknak szóló, kétségtelű öszinte nagy elismerését, az egész levelet sajátkezűleg írta a hatalmas aczelkirály, kinek naponta öthatezer levél tartalmáról tesz jelentést magántitkára. Ezzel is kétségtelűen csak kifejezést akart adni a munkás magyar nép iránt való igaz tisztelgésnek, vonzalmának és épen ezért kötelességemnek tartom, hogy az amerikai magyarság körében is sokat olvasott «Vasárnapi Ujság» hasábjain adjam közre ezt a szép elismerést azoknak, kik Carnegie szerint is sokban hozzájárultak az Egyesült-Államok nagyságának rohamos fejlődéséhez, dicsőségehez, fényéhez. Zerkowitz Emil.

ABONYI LAJOS SZOBRA.

Még ez év tavaszán Abony város egyik legszébb terét díszítik föl Abonyi Lajosnak, a jeles és minden ízében tősgyökeres magyar írónak ércz-mellszobrával. Abony város közönségének hálás szeretete kívánta megörökíteni jeles fiának emlékét, a ki köztük élt, az ottani népet, észjárását, érzéseit vette mintának elbeszéléseiben, regényeiben és színműveiben. Az irodalom is kegyeletesen emlékeztetőben őrzi a mult század e kiváló írójának nevét. Halála évfordulójára készül el a szobor, Jankovics Gyula ismert szobrászunk műve, kinek munkái közül a főváros nyilvános helyein Szent Gellért, Salamon Ferencz és Szarvas Gábor szobrai állanak. A mellszobor egy méter és 10 centiméter magas, s megfelelő talapzaton fog állni. A szoborbizottság február 6-ikán tekintette meg a szobor mintáját s nagy meglepéssel vette át. A mellszobrot azonnal az érczöntőbe vitték.

EGY MÉSZYÖLY-KÉP SORSA.

Ismerős képet és annak egy könnyen felismerhető variációját láthatjuk mai számunkban olvasóink. Az egyik az ismerős *Mészöly Géza* festménye, melyet a mester 1877-ben a magyar kormány megrendelésére festett. Címe: «Balaton halásztanyája»; e festmény már majdnem 30 éve a Magyar Nemzeti Múzeum képtárának egyik díszé és a magyar mesternek egyik legjelentékenyebb s legnagyobb méretű alkotása. A «Vasárnapi Ujság» olvasói annál inkább ismerhetik e képet, mert 1903-iki karácsonyi albumunkban mint színes műmellékletet mutatuk be.

A másik festmény az angol királyi család birtokában volt eddig s a képtár homályában úgy szerepelt, mint Corot nagytértűki tájképe. Ezt a képet az angol trónörökös a mult héten dublini látogatásának emlékére az ir nemzetnek, illetve a dublini képtárnak ajándékozta három másik festménnyel együtt, melyek közül kettő Constable, egy pedig valóban Corot műve. Ezt a négy képet a Londonban megjelenő «The Illustrated London News» című képes hetilap legutóbbi számában reprodukálta. Első pillanatra csodálkozva ismertük föl benne Mészöly képének majdnem teljesen azonos változatát.

Bizonyos, hogy furfangos félrevezetés történt a Mészöly képével, a mely bizonyára az angol közvéleményt is élénken fogja foglalkoztatni, mert előrelátható, hogy az ügy tisztázásra fog kerülni. Az eset magyaránata valószínűleg az, hogy az angol trónörökös birtokában volt változatot is maga *Mészöly* festette párisi tartózkodásakor, a 70-es évek vége felé. Az is lehet, hogy ez a változat tulajdonképpen első alapja, tanulmányzerű próbafestménye későbbi balatonai nagy képének, a melyen a művész már nagyobb teret nyújtott a távlatnak és a Balaton vízének is. Magát a tanulmányt Mészöly — budapesti festményének elkészülte után — valószínűleg eladta valamelyik párisi műkereskedőnek, a ki, hogy drágábban értékesíthesse, ráhamisította Corot aláírását.

Corot neve és művésze világhírű. Egy-egy Corot-féle tájképért 2—300,000 frankot is fizetnek a műkedvelők. Jellemző Mészöly művészetének nagyságára, hogy festményével ilyen visszaélést lehet elkövetni.

A két kép reprodukciójának összehasonlításából könnyen megállapítható, hogy az egész kompozíció, a facsoportok, az ágak, lombok alakulata és jellege mindkét képen teljesen azonos. Eltérések csak az egyes alakokban vannak, de az alakok közül is több teljesebb: azonos a másik kép alakjával. Így a tó partján vizet merítő magyar menyecske alakja, tartása, viselete, stb. Azonkívül úgy a budapesti, mint az angol példányon az alakok magyarok. Corot pedig soha nem járt Magyarországon. Felöltöztetett magyarokat, vagy francia úrba festett magyar alakokat festeni pedig teljesen ellenkezik Corot művészetével és felfogásával, a ki szigorúan a természetesség alapján állott, mint a barbizoni iskola egyik világhírű mestere.

A misztifikációra, most, hogy ez a Mészöly-Corot kép nemzeti adománykép szerepel, bizonyára hamar

ABONYI LAJOS SZOBRA. (Mellette a szobor készítője, Jankovics Gyula szobrászművész.)

világosság fog derülni s ezt tudomásul fogják venni az illetékes angol körök is.

Lakos Alfréd.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Zichy Jenő gróf harmadik Ázsiai utazása. VI. kötet. A mint általánosán is tudja van, gróf Zichy Jenő három ízben tett utat Ázsiába, a magyarság ősi hazája és eredete földértésének czéljából. Ez utazások tudományos eredményéről már eddig öt kötetben számoltak be a gróf Zichyvel utazott tudósok, míg ő maga a harmadik utazásról írta meg érdekes kitételét, s összefoglalva abban ezen út külső körülményeit, valamint azokat a tudományos eredményeket, melyeket munkatársai: Posta Béla, Pápay József, Jankó János, Wosinsky Mór, helyszíni tanulmányok alapján megállapítottak.

A Hornvánszky Viktor nyomdájából kikerült díszes kiállítású 300 oldalas nagy negyedrét kötet három főfejezetre oszlik. Az elsőben azokról a bator és lelkes férfiakról írt a szerző, a kik a közép-kor elejétől a XIX. század végéig vállalkoztak az ősi magyar haza felkeresésére. Ezek sorát Ottó dominikánus barát nyitja meg, a ki II. Endre királyunk idejében eljutott «Nagy Magyarországra» területére. Utána szintén a XIII. században Julián barát következett, ki a Volga mentén még magyarokat talált. A későbbi századok folyamán még többen vállalkoztak kutató utra, a kikről mind részletesen megemlékezik gróf Zichy Jenő. A könyv második fejezetében saját expediciójának eredményeit összegezzi s azt a véleményét fejezi ki, hogy a magyarok őshazája a Káma, Ufa és Bjelola folyók közt feküdt. A harmadik fejezetben úti élményeit beszéli el gróf Zichy a Kaukásztól Szibérián, Mandurián át Pekingig, a hová azért ment, hogy megszerezze a Batu Khán által állított oda vitt magyar irott emlékeket. Ez azonban nem sikerült, sőt azt sem tudhatta meg: csaknyag vannak-e Pekingben magyar vonatkozású emlékek. A pompás kiállítású kötet az érdekes magyar és német szövegen kívül két tájképet és számos szép fényképet tartalmaz s nevezetes gyarapodását jelenti a magyar utazási irodalomnak.

Borsodi Lajos: «Mesék, merengések.» Budapest 1905. Nagyon fiatal versek, melyek e kötet tartalmát adják: egy élénk képzeltetésű ifjú lelkének ábrándozásai a szerelemről. Mint a fiatal versírók rendszeren, e versek szerzője is legtöbbszörre fájdalmaival énekl, melyeket az olvasó sokkal kevésbé talál komolyoknak, mint ő maga, de mégis van bennük annyi melegség, hogy megilletik a szívét egy kisse annak is, a ki nem hajlandó tulságos tragikusn venni in ilyen sötét búbanat. Hangulatot kelteni tud a szerző és pedig többször verseinek szinességével, — csak hogy a ki némi figyelemmel és kritikával nézi a verseket, menten észreveszi, hogy ez a szinesség inkább csak a tarka

szavak halmozásában van meg, a melyek ritkán adnak tisztát, zavartalan és friss hatású képeket. A kötet nem ismerteti meg az olvasót kiforrott, határozott költői egyéniséggel, több váratkozást kelt, mint művészi élvezetet, de olvasás után az a remény marad meg a lélekben, hogy ez csak kiinduló pontja egy fejlődésnek, mely szerencsés körülmények között nagyobb eredményekhez vezetheti a szerzőt. A kis kötet a Singer és Wolfner cég bizományában jelent meg s ára 2 korona. Mutatványul a következő kis verset közöljük belőle:

Vágyódás,

Szeretnék elmenni messze, messze tájra,
Rózsáknak földjére, kikelet hónapra,
Más csillagot nézni balzsamos éjszakán,
Hallgatni, mint dalol sirva a csalogány,
Balzsamos éjszakán.

Mosolygó multamból nem maradna semmi,
Csak életem bújást nem tudnám feledni.
Ha fájó panaszom fölűlsem az égre,
Könnyharmat hullana a rózsavéltre,
A rózsavéltre.

Szeretnék elmenni messze napkeletre,
Síratanul sírni, élni elfeledve,
Örök napsugárban élni a halálnak,
Halálra esőkolni minden részszálat,
Piros rózsaszálat.

Mikszáth Kálmán «Szent Péter esernyője.» című szép regénye, melyet annak idején lapunk részletesen ismertetett, most francia fordításban is megjelent Párisban élő kiváló kiadók, Horn Emil fordításában. A kötet izéles kiállításban, Székely Andor illusztrációival jelent meg mint a Félix Juven cég kiadása, Angol és német fordítása már korábbi években van.

Az «Olcsó Könyvtár»-ból, melyet Gyulai Pál szerkeszt és a Franklin-Társulat ad ki, most négy újabb fuzet jelent meg. Ezek közül az egyik *Arany János*nak a magyar nemzeti versidomról és az asszonánról szóló két értekezését tartalmazza, — mind a kettő tudvalelőleg alapvető munkája a magyar verstani irodalomnak. Egy másik fuzet *Szigligeti Edének* «II. Rákóczi Ferenc fogására» című még ma is sokat játszott hazafias darabja. A két fuzet ára egyenkint 60 fillér. *Rousseau* egy eddig még magyar nyelven meg nem jelent munkáját az emberek közötti különbségekről tartalmazza a harmadik fuzet, melynek ára 80 fillér. A negyedik fuzet *Macaulay*-nak két tanulmányát foglalja magában, Goldsmith Olivérről, az «A wakefieldi lelkész» és több más híres regény szerzőjéről a Bunyan Jánosról, a legnépszerűbb angol vallásos íróról.

«Árnyak, alakok» ezimtel tib elbeszélés gyűjteménye össze egy kötetbe Cs. Szabó Kálmán, kinek már több szépirodalmi munkája jelent meg. Újabb elbeszéléseinek színlhelye a Székelyföld s a székely nép és úri osztály anyagi és erkölcsi pusztulását rajzolja bennük komor színekkel, de a részvét s a szeretet hangján. Az elbeszélések gondnallannak kidolgozva, a szerző hangulatát tud kelteni az olvasóban s rokonszenvedet alakra íránt. Jellemrajzi lehetnének elevenebbek, plasztikusabbak is, néhány jól megfigyelt és jellemző alak azonban arra vall, hogy a szerzőnek ez irányban is van fejlődésképes tehetsége. A kötetet csinos kiállításban a Franklin-Társulat adta ki: ára 3 korona.

«Görög és latin remekírók.» kiadja a M. Tud. Akadémia klasszika-filológiai bizottsága. Az ókori klasszikai irodalom iránt érdeklődők jól ismerik ezt a nagybecsű vállalatot, a mely a régi Hellasz és Róma nevezetesebb íróit és költőit adja kettős szöveggel, eredetiben és irodalmi s tudományos színononon álló magyar fordításban. Most ismét három kötetet jelent meg e vállalatnak. Vergilius eelogiát dr. *Victorice József* fordította le az eredeti versformában s ellátta bevezetéssel és jegyzetekkel is. Ára 1 korona 20 fillér. A másik két kötet, szintén párhuzamos szöveggel, A. *Gellius* «Attikai éjszakák» című nagy munkáját adja, a melyben tömördek az ókori életre vonatkozó jellemző adat, történeti és irodalomtörténeti adalék van s mely ezért egyike a korábbi fennmaradt legbecsesebb forrásműveknek. A két kötetet terjedő nagy munkát *Barsza József* és *Sóos József* fordították. Mindegyik kötet több mint 600 lapra terjed s a Franklin-Társulat nyomdájából csinos kiállításban került ki: kötetjének ára 8 korona.

A «Vasárnapi Könyvtár» című kedvelt népies vállalatban a következő új füzetek jelentek meg «A természet csodái» és «Az állatvilág csodái», mind a két fuzet *Sáros Bélától*; «Boldogházi esték», tanulságos történet a magyar nép számára *Vetési László*tól (két fuzet); «Utazások az éjszaki sarkvidékeken» *Fényes Elek*től. Mindegyik fuzet számos csinos képpel van ellátva s mindegyiknek ára 40 fillér. A hasznos vállalatot a Franklin-Társulat adja ki.

BALATONI HALÁSZTANYA. Mészöly Géza festménye a Magyar Nemzeti Múzeumban.

TÁJKÉP. A walesi herceg által a dublini képtárnak ajándékozott állítólagos Csorot-féle festmény.

«Dactyloscopia» címen érdekes könyvet adott ki a m. kir. államrendőrség két tisztviselője, dr. Gábor Béla és dr. H. Arányi Taksony. Dactyloscopia alatt azt az eljárást kell érteni, mely az újjak lenyomatának segítségével állapítja meg a rendőrség kezei kerületi személyazonosságát. Az eljárás mint az irloni nem tudók kézalírásának helyettesítője stb. már ósregi idő óta használatban volt különösen a kelet népeinél, az európai rendőrségek szolgálataiban azonban csak újabbban kezdik alkalmazni, kiindulva abból, hogy minden embernek más és más az ujjain a bőr recézettisége, mások a barázdák és fodrok, melyek a felső izületben bizonyos ábra szerű alakulatot szoktak képezni. Ez eljárást a vele foglalkozók valóságos tudományos rendszerre fejlesztették, s ezt ismerteti részletesen, 187 ábra s táblázatos összeállítások kíséretében a szóban forgó könyv, jó szolgálatokat téve különösen azoknak, a kik számára irva van: bírák, ügyészek, rendőrhatalóságok, csendőrség fejeztettek, stb. részére. Ara 6 korona.

«Czime ninc» felirattal bizarr formájú könyvet adott ki Szentirmay Elemér. Vegyesen vannak benne levél-alakban irt elbeszélések, rajzok, vázlatok, versek, stb. A könyv minden lapja a szerző fiatalos kiforratlanságának bélyegét viseli magán; ő maga sem tudja még, mit akar, csak próbálgat, tapogatózik — s ugyanígy van vele az olvasó is. Tehetség itt-ott nyilvánul a dolgozatokban, de erős erjedés állapotában, a melynek ma még aligha lehetne megjöszni az eredményét. A könyv ára 2 korona.

Etnográfia. A magyar néprajzi társaság folyóirata új alakban, megnagyobbítva és bővíve jelenik meg az évtől fogva. Az első számban Katona Lajos a «Kedd asszonyáról», Ernsey József pedig a lengyel heraldika magyar vonatkozásai mondairól értekezik. Csiky János népezenék régi emlékeiről szól.

A magyar várak képei a királyi palotában. A budai királyi palota építésének vezetése megbízta Spányi Bélát, az ismert tájképfestőt, hogy régi magyar várak képeit fesse meg az új palota egyik terme számára. A művész eddig Budavára, Visegrád vár és a pozsonyi vár képeit festette meg egykorú rajzok alapján.

Zombory Lajos kiállítása. Szikszay Ferenc és Olgay Ferenc kiállításain kívül egy harmadik fiatal művész is gyűjtmenyes kiállítást rendezett műveiből, Zombory Lajos, a szolnoki művésztelep kiváló tagja, a ki saját műtermében (Kmetty-utca 29.) állította ki mintegy 60 festményből álló gyűjtmenyét. A festmények alig egy-kettő kivételével új művek, leginkább széles ecsetkezeléssel festett állatképek, melynek Zombory nevére ismertté s műveit kedvelté tették a műkiállítások közönsége előtt. A kiállítás március 12-éig marad nyitva s d. e. 10 órától d. u. 4 óráig díjtalanul megtekinthető.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia február 27-iki ülése előtt báró Eötvös Loránd elnök, és Vargha Gyula érdekes emlékbeszédet tartott Ráth Zoltán levelezőtágról, a kassai jogakadémia negyedfél évtől öngyökös lett fiatal tanáráról, a ki kiváló közgazdasági és statisztikai író volt.

Vargha Gyula hosszú, személyes ismeretség révén szerzett jellemző adatokkal emlékezett meg a 38 éves korában meghalt tudósról. Ráth Zoltán 1863-ban született Győrött, abból a Ráth-családból, a mely irodalmunknak Ráth Mátyást, az első ma-

gyar hírlap: a «Magyar Hírmondó» szerkesztőjévé adta; apja, Ráth Károly, kitűnő történetbúvár volt. Ráth Zoltán ügyvédek készült, de nem volt rá hajlandósága. Huszonöt éves korában már magántanárnak képesítette magát a nemzetgazdaságtanból a budapesti egyetemen s az volt a vágya, hogy ebben az intézetben valamikor mint rendes tanár taníthasson. Huszonöt éves korában belépett az országos statisztikai hivatalba, a hol aránylag gyorsan haladt elő s nyolczadfél év alatt felvitte a segédtitkárságig. Ezalatt sikeres munkásságot fejtett ki a nemzetgazdasági és statisztikai irodalom terén s ezért az Akadémia 1894-ben levelező tagul választotta; 1896-ban pedig a kassai jogakadémia tanárává nevezték ki. Mért dobta el magától az életet a boldog családi körben élő tudós, ma is rejtelny.

A nagy tetszéssel fogadott emlékbeszéd után Szily Kálmán főtitkár tett jelentést a folyó ügyekről. Majd báró Eötvös Loránd szólalt föl nagy oszöndben és előre hangoztatta, hogy olyan jelentést kell tennie, mely bizonyára fájdalmasan érinti az egész Akadémiát. Szily Kálmán főtitkár irásban bejelentette lemondását eddig viselt tisztviselői. Szily Kálmán lemondó levelében ezt írta:

«Nehéz lépésre határozom el magamat; de fájdalom, nem tehetem másképp. Előre haladt korom, napról-napra gyöngülő egészségem nemcsak magam iránt, hanem az Akadémiával szemben is kötelességem teszi, hogy a nagy felelősséggel s annyiféle gondal járó főtitkári tisztviselői, melyet már több mint tizenöt év óta viselek, lemondásomat ezennel bejelentsem. Nem munkakévd hiánya vagy elvesztése készítet el lépésre, hanem a sokféle munka és sokféle gond terhe, mit öreg vállaim tovább már nem bírnak viselni.» A lemondás, melynek szándékáról már előbb is keringtek hírek, mely hatást tett az akademikusokra. «Minden igyekezettel — mondta az elnök — rá akartam bérni a főtitkárt lemondásának visszavonására, de ő, hivatkozással beteg voltára, hajhatatlan maradt.» A jelen volt számos akadémiкус erre Szily Kálmánhoz ment, hogy bejelentett lemondásának visszavételére bírják, de szándékuk sikertelen maradt. A teljes ülés elhatározta, hogy újabb kísérletet tesz Szily nével s erről a legközelebbi összes ülésen jelentést fog tenni.

A Történelmi Társulat március 2-ikán gróf Teleki Géza elnöklésével közgyűlést tartott.

Gróf Teleki elnöki megnyitó beszédében a társulat hivatásáról szólt, melynek teljesítésére sohasem volt talán nagyobb szükség, mint ma, a politikai válságok nehéz idejében. A történelmi tanúsága szerint a széthuzás volt mindig az, a mi végzetes volt reánk nézve, ellenben mindig az összerakott erője volt az, a mi fölemelt bennünket. Vessük latba tehát a történelmi tanulságait és cselekedjünk a szerint. Megemlékezett Rákóczi hamvainak hazahozataláról is, a mivel a nemzetnek évszázados óhajta teljesül. Nagy Gyula főtitkár az évi jelentést adta elő. A közgyűlés a jelentést a számadásokat és költségvetést jóváhagyólag tudomásul vette. Ezután megejtették a választásokat, megalakítva a választmányt.

Angyal Dávid felolvasást tartott II. Rákóczi Ferenc törökországi bujdosásáról. Rákóczi Franciaországban létekor 1717. tavaszán kapott III. Ahmet szultántól meghívó levelet, hogy vegyen részt a török-orosz háborúban. Mikor Rákóczi Törökországba ért, már megindultak Béccsel a passzaróvái béke tárgyalásai. Elkésett tehát, de a porta jól fogadta, mert Rákóczi megjelenése a török nép kedvét és reményeit éllesztette. Rákóczi a passzaróvái

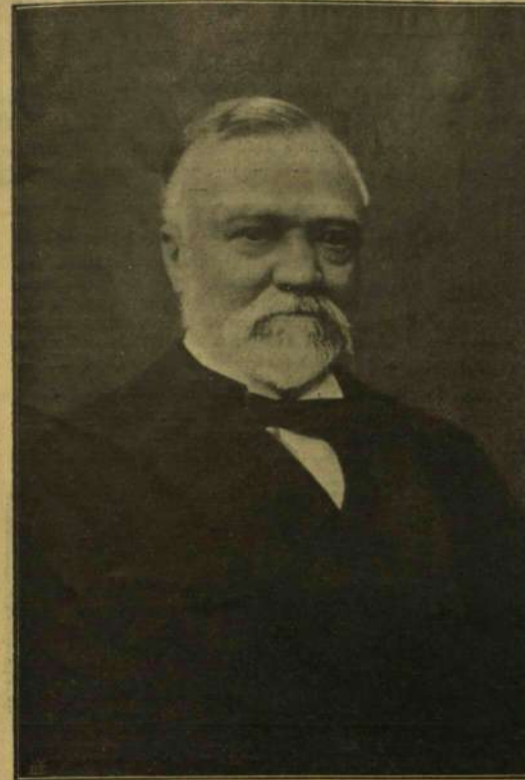
béke után kénytelen volt Törökországban maradni, mert XV. Lajos francia király a császárral kötött szerződése miatt nem akarta országába bocsátani. A török földön élénk diplomáciai munkásságot fejtett ki. A fejedelem tanácsára hallgatván, a porta békésen intézte el vizlátát Velenczével 1721-ben, majd később az oroszsal. De Rákóczi a keresztény Európába vágyódott folyást. Szabadulási kísérletét megihusultak a francia diplomácia könyörtelensége miatt és ezért is, mert a szultán használni akarta Rákóczit egy esetleg kitörő háborúban. 1735 elején utójjára kérte Rákóczi a portát arra, hogy bocsássa Franciaországba. De a nagyvezér azt felelte, hogy jobb időt várjon. Nem sokáig várt már, mert 1735 április 8-án meghalt. Az érdekes előadást tetszéssel fogadták.

MI UJSÁG?

A nagy válság lassan közeledik megoldása felé. A mult héten gróf Andrassy Gyula bécsi útja után több napos szünet következett a kibontakozási törekvésekben, míg gróf Tisza miniszterelnök március 2-iki audienciáján minden pártból több politikusi meghallgatását javasolta, a mibe a király bele is egyezett. Ő Felsege tizenhat magyar politikust fog kihallgatáson fogadni. A királyi kihallgatásra meghívottak névsora a következő: Csaky Albin gróf, a főrendiház elnöke; Justh Gyula a képviselőház elnöke; továbbá a szabadlövőpártból: Daniél Ernő báró, Falk Miksa, Hodossy Imre, Láng Lajos, Zselenszky Róbert gróf; a disszidensek közül: Darányi Ignác; az újpárt részéről: Bánffy Dezső báró; a függetlenségi és 48-as párt soraiból: Apponyi Albert gróf, Thaly Kálmán, Tóth János; a néppártból: Rakoczsky István, Zichy Nándor gróf, s a pártok kívüli Zichy János gróf; a horvátországi képviselők közül: Tomasiuk Miklós, a volt miniszter. A kihallgatások március 4-iken kezdődnek és Ő Felsege három-három politikust fogad az audienciák napjain. A mult hetekben Andrassy Gyula gróton kívül Kossuth Ferenczet, Szell Kálmánt és Wekerle Sándort fogadta a király, s így összesen huszra fog menni a kihallgatásra meghívott magyar politikuskok száma.

József főherczeg születésnapja. Március 2-án, József főherczeg 72-dik születésnapja alkalmából a budai királyi palota Szent István-kápolnájában ünnepi istentisztelet volt, melyen József Ágost főherczeg gyermekei is megjelentek. József Ágost főherczeg és neje Augusta főherczegasszony Fiuméba utaztak, hogy személyesen üdvözöljék József főherczegét, ki még mindig gyöngéldedik.

Rákóczi hamvai. Rákóczi Ferenc és bujdosó társai hamvainak hazaszállítása dolgában február 27-én Tisza István gróf miniszterelnök meghívására a miniszterelnöki palotában értekezlet volt. Részt vettek: Justh Gyula, a képviselőház elnöke, Berzeviczy Albert kultuszminiszter, Csaky Albin gróf, a főrendiház elnöke, Eötvös Loránd báró, az Akadémia elnöke, Thaly Kálmán, Rákosi Jenő, Teleki Géza gróf és Szádeczky Lajos. A hamvak hazaszállítása legkésőbb őszig meg fog történni. Szádeczky Lajos gróf hamvait nem lehet hazaszállítani, mert közös sírba temették másokkal. A diplomáciai tárgyalás már megkezdődött, sőt a török és francia kormányral már létrejött a megállapodás. Egyedül az orosz nagykövetséggel nem fejezték még be a tárgyalást, de remélhető, hogy az orosz nagykövetséggel is nem sokára létrejön a megállapodás és a keleti orthodox temetőben eltemetett hamvak kiemelése is megtörténik.

CARNEGIE ANDRÁS, «AZ ACZÉLKIRÁLY».

Allamtitkárok ünneplése. A közoktatási miniszteriumban február 25-ikén ünneplétek Zsilinszky Mihály allamtitkárságának tizedik évfordulóját, a belügyminiszteriumban pedig február 27-én rendeztek hasonló ünnepélyt Szell Ignácnek, ki hasonlóképen most tiz év óta allamtitkár.

Zsilinszky Mihályt jubileuma alkalmából a király a valóságos belső titkos tanácsos-sággal is kitüntette. Üdvözlésére összegyűltek a miniszterium főbb tisztviselői és maga dr. Berzeviczy Albert közoktatási miniszter köszöntötte az allamtitkár s méltatta munkásságát a köznevelés és tanítás, a tudományos irodalom, az egyházi és politikai közszolgálat, s főleg szellemi kulturánk ügyeinek vezetése körül. Zsilinszky Mihály allamtitkár megindultán válaszolt. Mi tudjuk, érezzük, — mondotta beszéde során, — hogy Magyarország az európai nagy nemzetek során egyedül nemzeti kulturájának fajsulya által képes magát fontartani. Ezért kell dolgozni fáradhatatlanul.

Szell Ignácot a belügyminiszterium tisztviselői élen gróf Tisza István mint belügyminiszter köszöntötte a tisztelet, a bécülés és a szeretet érzelmeivel. Szell Ignác meghatottan köszönte meg az üdvözlést, melyben a miniszterelnök s tisztviselőtársai — harminczhat éves közszolgálat után — részesítették. Nagy éljenzés közt ért véget az ünnepély és üdvözlés. Szell Ignác kiváló érdemeit lapunk már behatóan méltatta, arczképét és életrajzát is közölve, harmincz évi közszolgálati jubileumakor.

Új grófok. A kis-jókai Takács-család hitelesen behízonította, hogy a férfi ágon kihalt régi magyar Tolvay vagy Tholway grófi családja két tagja megkapta a grófi méltóságot. Az erről szóló királyi kézirat a király kis-jókai Takács József századosnak és testvérének, kis-jókai Takács István főhadnagynak a magyar grófi méltóságot díjmentesen adományozza és megengedi, hogy előnevüket és családnévüket a férhágon kihalt kopósi Tolvay gróf-család előnévvel és családnévvél egyesítve viselhessék és utóbbnevezett grófi család czimerét is használhassák.

Ritüntetések. A király a budapesti egyetem két tanárjának, dr. Fröhlich Izidorának és dr. Medveczky Frigyesnek, a felsőbb oktatás terén szerzett érdemeik elismerésül a magyar kir. udvari tanácsosi címet ajándékozta. A kitüntetések sorozatában olvasathatni továbbá, hogy a király malomszegi Elek Pálnak, a magyar kereskedelmi részvénytársaság vezérigazgatójának a közgazdasági terén szerzett érdemei elismerésül a magyar kir. udvari tanácsosi címet adományozta. Hasonlóképen udvari tanácsosi címet nyert Jenej Lajos, az első magyar általános biztosító-társaság igazgatója, és tőszegi Freund Ferenc nagyiparos és építési vállalkozó. A király dr. Tarnay Gyulának, Borsod vármegye alispánjának és utódainak a miskolci Erzsébet-kózkórház létesítése körül szerzett érdemei elismerésül a magyar nemességet a «mezőkövesdi» előnévvel adományozta. — Deutsch Antal, a «Pester Lloyd» régi dolgozótársa, közgazdasági író hasznos munkásságáért «mihályfai» előnévvel, Steiner Mihály ó-gyalmai lakos földbirtokos a közügyek és közjótékony-ság terén szerzett érdemei elismerésül «péterházi» előnévvel a magyar nemességet nyerte el. A király Szohner Antal honvédelmi miniszteri osztálytaná-

csosnak a miniszteri tanácsosi címet és jellegzet adományozta.

Bezerédy Pál jubileuma. Az országos selyemtenyészési felügyelő, Bezerédy Pál főrendiházi tag, a napokban érte meg működésének huszonötödik évfordulóját. A szegvárdi országos selyemtenyészeti intézet tisztviselői lelkes üdvözlésben részesítették főnöküket és szép ezüstszoborral lepték meg. A mikor 1879-ben a selyemtenyészés ügyét átvette, 7400 korona volt a jövedelem, tavaly pedig már ötözfél millió korona.

Rákóczi-szobor Ungváron. Ung megye február 25-iki közgyűlése Lőrinczy Jenő alispán indítványára elhatározta, hogy II. Rákóczi Ferencnek és vitéz vezérének, Beresényi Miklósnak szobrot állít Ungváron. Erre 2000 koronát meg is szavazott és elhatározta hogy a megyének a kavicsbányából származó jövedelmét évenként e célra fordítja és az ország többi törvényhatóságát is felszólítja támogatásra.

A jurista-bál a farsang egyik leghatalmasabb, legtündöklőbb vigalma volt február 25-ikén az Operában. Minden esztendőben fényes sikerrel díszkedhetik, de az idén főképen a résztvevők nagy számával felülmúlt minden várakozást. A bál bizonyára szép jövedelmet hozott a budapesti Mátyás-szoborra. Támogatásában részesítette a juristák bálját az idén maga a király is. Képviselet volt a báln az arisztokrácia és a fővárosi közönség színe-java. Az Operaház egyetlen óriási termém alakított nézőtere és színpada egészen megtelt előkelő közönséggel, de jutott a páholyokba és az összes többi termekbe is. A bál védőnője Izabella és Augusta főherczegasszonyok férjök; Frigyes és József Ágost főherczegek kíséretében jelentek meg. A táncvigalom egy részét páholyokból nézték végig.

Az országos párbaj-ellenes szövetség legközelebb már megkezdheti működését, mert az igazgató-tanács legutóbbi ülésén megállapította a becsületbírósi szervezetet. Az ülésen Kossuthy ítélőtáblai bíró elnököl. A vita tárgya két különböző irányú tervezet volt. Az egyik, a melyet dr. Gerenday György és dr. Vámbéry Rusztem szerkesztettek, végső esetben elfogadja a párbajt, ha a békés kiengyentelés lehetősége teljességgel ki van zárva. A másik tervezet Drády Sándort. Ez nem fokozatos átmenetet akar, hanem gyökeres gyógyítást és szakítani az előítéletekkel abban a reményben, hogy sikerülni fog a párbaj-mániát teljesen kiirtani. Mind a két tervezetnek voltak szószólói. Végre sikerült az eltéréséket összeegyeztetni.

Gorkij fogsága. A nagynevű orosz író, Gorkij Maxim még mindig fogoly. Már úgy volt, hogy 10,000 rubel biztosíték mellett szabadon bocsátják, mert a börtönből beteg lett. Február 27-ikén kellett volna szabadon bocsátani, neje már meg is jelent a Péter-Pál erődben, de akkor hirtelen kivittek a vasúthoz és Rigába vitték további fogságra. Neje nagyon aggodúik férje egészsége miatt is.

A színházi jegyek megadóztatása. Berlin város közgyűlése hosszu vita után elhatározta, hogy a város jövedelmeinek szaporítására a színházi jegyek megadóztatja. A határozat azt mondja, hogy az adó inkább az idegenek ellen irányul, a kiket csakis ezen az uton lehet a város közhasznu inté-

ményeinek fentartásához való hozzájárulásra kötelezni. A berlini színházigazgatók máris szövöztek az érdekeiket veszélyeztető új adó ellen.

A Jupiter hatodik és hetedik holdja. Január elején az a hír jött Amerikából, hogy a Lick-féle csillagvizsgálóban fölfedezték a Jupiter hatodik holdját. A Lick-féle csillagvizsgáló 1300 méter magas hegyen van s a vizsgálódás olyan távcsővel történik, a mely nagyságra nézve a második a világon; van ott azonkívül egy egyszerű tükröz-teleszkop is. Az új hold fénye olyan, mint egy tizenegydrangú csillag. A tükröz-teleszkóp azóta nagy buzgalommal vizsgálták az új holdat s fényképeket készítettek róla. Most ismét az a hír érkezik Amerikából, hogy a Lick-féle obszervatóriumban fölfedezték a Jupiter hetedik holdját is, a melynek nagysága tizenhatdrangú s így a legkisebb égitestek közé kell számlálni.

A fejedelemek konyháiról. III. Sándor cázr mondotta egy ízben, hogy «az uralkodó könnyebben végezhet miniszterével, mint szakácsaival». Ebből látszik, hogy a konyha dolgai egyik-másik fejedelemnek nem kis gondot okoznak. A német császári udvarnál két konyhafőnök van; egy német, egy francia, egy angol s egy olasz, s a császár csakis az ebéd napján tudatja, vajjon német, francia, angol, vagy olasz ételeket akar-e enni, minélfogva az étlap összeállításán nem csekély nehézséggel jár. Minden konyhafőnöknek út segítéje van, a napi kiadásokról szóló kimutatást pedig esténként a főkonyhamesteri hivatalhoz kell benyújtaniok. A portugall udvar konyhafőnöke angol ember, kinek évi fizetése 19,200 korona. Karlos király csakis angolosan készült ételeket eszik, míg a királyné két francia konyhafőnököt tart, ki 22,000 korona évi fizetést húznak. Abdul Hamid szultán konyhája a Yildiz-palotában egy vasrúcsos ablakal ellátott szoba. A szultán annyira fél a mérgezéstől, hogy főszakácsának egyszer egy bizalmas konyhamestert nevezte ki. Ennek rozsfőztjét a padisah két évig ette, míg végre főkamárása ajánlatára a mostani konyhafőnököt szerződtette. A felelősség azonban kizárólag a főkamárást terheli; ki ezen okból mindig személyesen jelen van, midőn a padisah ebédjét készítik és feltárlják, a mi hosszadalmas szertartásokkal jár. A cázr konyhafőnöke 48 ezer korona évi fizetést kap, a mi tekintettel a cázr szélesyeire, nem is sok. A cázr gyakran a már feltárlt ételekhez nem akar nyulni, a mikor aztán rögötnél más ebédet kell készíteni. Bárhova utazik a cázr, Edward király példájára, mindenholá magával viszi főszakácsát és a borait. A napi étrendet a főszakács tetszése szerint állíthatja össze, de az udvari ebédek s díszlakomák menütjét maga a cázr rendezi.

Vizsketezséggel párosult bőrbajok, sömör, exccema ellen csak egy doboz valódi Erényi-lychtöl-Satycitst vegyen 3 koronáért. Készíti Erényi Béla «Diana» gyógytára, Budapest, Károly-körút 5. szám. Bob-hashajtó a legkellemesebb (10 fillér).

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlebbi napokban: Káru Vrona, a magyarországi ezüstrezita-rend tagja, előszállási jószágkormányzó, ki mint tanár Zirczen, Pécsen és Baján tizenhárom évig működött, 1891 óta pedig

A «World» című new-yorki lapból.

AZ ÉJSZAKAMERIKAI EGYESÜLT-ÁLLAMOK ELNÖKE A NEW-YORKI MAGYAROK LAKOMÁJÁN.

Roosvelt elnök beszédét mond.

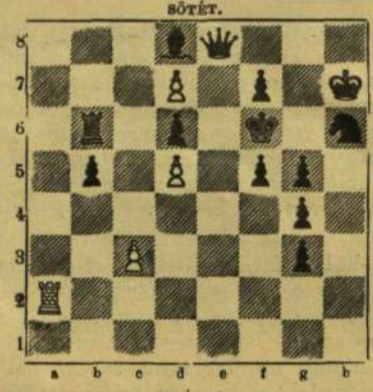
mint kormányzó a fehérmegyei előzállási birtok, 52 éves korában, Előzállásban. — Dr. ALKÁR Ernő, fővárosi tanácsjegyző, a VII. kerületi előjáró helyettese, Budapest egyik legszorgalmasabb tisztviselője 34 éves korában; halálát özvegye, Cherven Flóris főigazgató leánya és két kis gyermeke gyászolja. — FÖLDÉS JÁNOS aradi törvényszéki bíró Aradon 59 éves korában. — GAL LAJOS kövendi unitárius lelkész élete 76-dik évében. — Albisi BAK LAJOS, régi honvédhadnagy, ki a szekely földön született és a szabadságharcban sok csatában küzdött, a szerbek ellen, a temesvári csatában, majd Bem alatt Erdélyben. — CSIHA GÁBOR 48-as honvédfőhadnagy, nyug. tanító, 78 éves, Nyírbarabán. — DAROVIL MIKLÓS 48-as honvédhadnagy, a hevesmegyei 48-as honvéd egyesület jegyzője 78 éves korában Egerben. — MUSZKA JÓZSEF 48-as honvéd-husár a szabadságharc után a Koburg-hercegi család tisztartója, később pedig Selmez és Bélabánya városok közigazgatója. 78 éves korában Selmezben. — Id. LANTYK SÁNDOR vasgyártulajdonos, 64 éves, Szentkereszt-Bányán. — Dr. NAGY BÉLA, a dévai római káth. egyházközség főgondnoka, 45 éves korában Déván, s holttestét Budapestre hozták. — LAM ANDOR földbírtokos, a kézműári bank tisztviselője 52 éves Késmárkon. — NEMAK JÁNOS, tencsénmegyei földbírtokos 77-ik évében Szoblahón. — FERENCZY ISTVÁN közigazgatósi gyórnok, 29-dik évében Egerben, s a szabadságharcot Kátrászon a családi sírba tártatták el. — NAGY JÁNOS 48-as honvéd altiszt, a szárazajtai ref. egyháznak 52 évig volt kántortanítója, 78 éves korában. — WOPALETZKY KÁROLY, a Ganz-féle vasgyárgyár fő művezetője, a művezetők orsz. szövetségének központi elnöke, 53 éves korában Budapest. — KONKOLY ALADAR gyógyszerész, 25-ik évében Szegvárdon. — SCHLEIFER GYÖZÖ sátorpatakai r. káth. kántortanító 48 éves korában. — LÁNG JENŐ zinzéz Békés-Csabán.

Emlék. A multkor jobbnak volt remélnünk, a jövőben is jobb lesz.

Szívemhez. Teli rég már. Oh költők, stb. Érzés, szellem, hangulat nélküli örességek; itt ott nagy ritkán, egy-egy jobb sor ha akad bennük.

SAKKJÁTÉK.

2422. számú feladvány. Loyd S.-től.

Világos indúl a negyedik lépésre matot mond.

A 2408. számú feladvány megfejtése Jöner J.-től.

Világos Sötét.
 1. Fe4—e8 Kd4—c5 (a) 1. ... b4—b3
 2. Ve2—e3 Ke5—d6 2. Hb6—b7 Kd4—d5
 3. Ve3—e7 mat. 3. V mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és P. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomay J.: Németh Péter. — Bakonyzenteliszől: Szabó János. — Fakert: Kintz B. — A pesti sakk-kör.

Rövid értesítések: Bakonyzenteliszől: Sz. J. — A 2417. sz. Wynne-féle feladványban c5-ön semmielő báb nem áll. — Sajnálatos nyomdahiába.

KÉPTALÁNY.

Szerkesztői üzenetek.

Sátorajzá-nyhely. F. L. Köszönettel vettük a mielőbb közölni fogjuk. Ha a lap valamely száma elmarad, szíveskedjék minket azonnal értesíteni, hogy intézkedhessünk.

S. A. Ezelőtt alig 50 évvel Németországnak nem volt számottevő hajóhadja, ma pedig Anglia és Franciaország után a harmadik helyen, sőt tekintettel tengerpartjainak rövidségére — mely körülmény hajóinak gyors összpontosítását lehetővé teszi — jóformán a második helyen áll. A mi pedig a német tengerészeket és a hajóhad tűzértségét illeti, ezek kiválóságát mindenki elismeri. Azt bizonyítja az is, hogy bár Japán hadihajóit Angliában csináltatta, de a hozzávaló ágyúkat Németországban szerezte be, tengerészeti akadémiái és iskolái szintén német mintára vannak berendezve.

S. M. Mig Kelet-Indiában, Kínában és Szibériában egy év rozsa termése éhínséget idéz elő, melynek rendesen sok ezer ember áldozatul esik, Japánban ilyesmi nem fordul elő. A japán kormány intézkedése folytán minden városban és községben élelmi szerek, ú. m. rizs, buza, szárított halak, tea és cukor számára tartalék-raktárak vannak. Ezek a hatóság felügyelete és ellenőrzése alatt állanak, kellő időben kiegészítetnek, a romlásnak kitett tárgyak pedig kieserültenek. Innen van az is, hogy a már egy év óta tartó háború az országban az élelmiszerek drágulását nem idézte elő.

Anyámnak. A szép ruha. Az eredetiben van egy pár költőibb sor, egészben azonban inkább intelligens, irodalmilag művelt embert mutat, mint költőt. A fordítást már csak azért sem közölhetők, mert az eredetije sem olyan, hogy a magyar közönség tetszését megnyerhetné, nagyon németül vers.

Késő éj van. Könyveim. Zavaros áradások, sem érzés, sem eszme nincs bennük olyan, a mely a szerzőn kívül más valakit is érdekelhetne.

Kis lakocsa ott a Dunaparton, stb. Hacsak 1500 verse között nincsenek ezeknél igen sokkal jobbak, nem sokra fogja vinni a költészetben; nem sokat találunk verseiben olyat, a mi egyéb volna Petőfihöz s más költőktől vett remicsentáknál.

Nápolyi Johanna, stb. A balladában legfeljebb ha az elég folyókony verselés ér valamit, — mennyivel jobban írták meg ezt a tárgyat Arany és Tompa! A többi versek se sokkal többet érnek, érzései nem melegek, a nyelve pedig avultságával rég letűnt korok stílyére emlékeztet.

A 'Vasárnapi Ujság' 6-dik számában megjelent képtalány megfejtése: **Jobb távólról egymást szeretni, mint közelről gyűlölni.**

Felélés szerkesztő: **Nagy Miklós.**
 Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kapoly-u. 9.

Az Első Leánykiszávitó Egylet m. sz. Gyermekek- és életbiztosító intézet Budapest, VI., Teréz-kört 40—42. sz. Alapították 1863. Folyó év február havában 1.146.100 K értékű biztosítási ajánlat nyújtottat be és 902.500 K értékű új biztosítási kötvény állítottat ki. Biztosított öszezgek febjében 71.152 K 12 fl. fizetett ki. 1905 január 1-től február hó 28-ig 2.479.900 K értékű biztosítási ajánlat nyújtottat be és 1.819.300 K értékű új biztosítási kötvény állítottat ki; biztosított öszezgek febjében 126.689 K 13 fl. fizetett ki.

Ezen intézet a gyermek és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legelőőbb díjtételek és legelőnyösebb feltételek mellett. 10449

Nyers Bast-selyem

9-90 fútól 43-23 fútig teljes ruhához való szövet. Bérmérete és már elvámolva a házhoz küldve. Gazdag mintaválaszték azonnal. Selyemgyár Henneberg, Zürich.

Salvator Lithion-forrás

Természetes vízmentes kálium hatású vese-, hólyag-, reuma- és köszvénybántalmaknál. vizeleti nehézségekkel, cukorbetegségekkel, a légző- és emésztési szervek hirteténél. Budapest, főraktár Édeskuty L. urnál.

Fényképek sötétkamara nélkül. Napfénytel NC Film-mel vagy **Premo Film Packs-sal** (berendezhető minden bevezetőkamerák számára). **Napfényfejlésztés** a Kodak napfény-fejlésztőgépekben

Hogy ESZMÉNYI KEBELT

előrhessen, használja Ön a **Pilules orientales**-t, melyek rövid idő alatt a kiálló nyak- és vállcsontokat eltüntetik, a kebelt fejleszítik, erősítik és ismét helyreállítják, a deréknek pedig állandóan kezes embonpoint adnak, a nélkül, hogy a derekat megnagyobbitánák.

az egészséget mindenkor előmozdítják és legelőnyösebb válnak mellett is bevehetők, fiatal lányok által ép egy, mint hölgyek által, a kiknek keble a szárdagságot elvesztette vagy azt soha sem bírta. Körülbelül kéthavi könnyű kezeléssel.

Egy doboz ára utasítással **K 6.45**, bérmentve, utavéttel **K 6.75**.

J. Ratió, Pharmacia, 5. Passage Verdan, Paris.
 Ausztria-Magyarország részére: **Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12.** 10946

MATTONI-FÉLE GIESSHUBLER TERMÉSZETES SAVANYÚ-KUT

Kávé finom ízű való jótállás mellett, 5 kiló bérmentve utánvétel mellett.

Superior — K 11.80
Gyöngy — K 13.—
Java és Guatémala — K 14.—
Portorico és Ceylon — K 15.60—17.—
 stb., stb. Pörkölvégyek 60 fillérrel drágább. Tea 1 kg-ot kezdve bérmentve utánvétel mellett K 0.50, K.—, 0.—, 10.— egész 22.—ig. Árjegyzék ingyen és bérmentve. **Julius Weiss, Pilsen V.** Kávévellet és higyeikus pörkölté villamüzemmel. 10923

ST. HUBERTUS a legjobb likőr **BRAUN TESVÉREK-NEL** cégjelűjadoson belatni Braun Géza **BUDAPEST,** a legelőbb magyar likőrgyárban készül. (Alapították 1839-ben.) Kapható a finomabb fűszer- és csemege-kereskedésekben.

Legelőveltebb, legelőköltesebb arcztisztító és szépitőszerek a **KRIEGER-FÉLE AKÁCIA-CRÉME 2 K. -POUDER 1. -SZAPPAN 1.** Kapható a gyógyszerárakban. Főraktár: **Korona-gyógyszertár Budapest, Kávin-tér.** 10642

POLGÁR SÁNDOR orvosi mű- és kötszerezsmél Budapest, VII., Erzsébet-kört 52.

SUUM CUIQUE P.S. Képes árjegyzék ingyen. 10146

Vértes-féle sósborszesz Minden házban szükséges. 10591

Legegyszerűbb és legelőbiztosabb módszer a fejlesztésére: minden gyermek néhány perc alatt megtanulhatja. Nagymennyiségű hidraulikus fejlesztőgép tekercs-filmek iparilag való előállítására van már forgalomban. 10851

Feller-féle Elsa-Fluid

Patell József kertes Zékán (Vas megye) ezt írja lelkében: Tudtára adom, hogy az én hajom már 12 éves és már minden fűt használom. Annyira elöntömt magam, hogy 2 évig nem bírtam aludni. A mi kezembe került, azt iszonyú fájdalomtól fogalmilag haragtam. A mint azonban a világűrű

szert kaptam, az első bedörzsölés után megérint a fájdalom. Több mint 65,000 károsított elhasználja, hogy császár, köztényi főúr, influenza, köhögés, fű- és foglájás stb. ellen biztosan segít. 12 kis vagy 10 duplafevet 3 kor. ért bérmentve küld Feller V. Jenő gyógyszerész, Stubica, Centrale 56. (Zágráb m.)

BUDAPESTI GYARAK ES CZÉGEK.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcsön Részv. társ.
 Iróda: VI., ker., Andrássy-út 5 (ajánl házában).
 Befizetett részvényétke 40 millió korona. Előfordult betétek 4%-os kamatozásával, a 4%-os betétkamat-adat az utóteszt felől. Leszámítót váltótok, előtegeket nyújt értékpapírokra. **Magyar kir. osztályosjegyek előlásútsó helye IV., Ferenczek-tere 2. Késti zálogútszótei: IV., károty-kört 38., IV., Ferenczek-tere és Irány-utca sarkán, VII., Király-utca 37., VIII., József-kört 2., Utóit-út 6. sz. 10851**

KIRNER JÓZSEF es. és kir. adv. puszkáméves. (Alapították 1808. évben). **BUDAPEST IV., Bécsi-u. 2., Gyár Róza-u. 7**
 Dúsan ellátott raktár legújabb szerkesztő Kettős vadász-fegyverekből, golyós-fegyverek, amerikai Winchester serვის smelő-fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, tültények és vadász-szerkekből, melyek jóságért kezeskedik.

Sürgönyözim **DAVID KÁROLY ÉS FIA** Telefon szám 41—48.
 Cartonage. **doboz-papír-árú és szab. fémkapocsgyára** Budapest, I., Mészáros-utca 38. szám. 10651

Gyárt: Papirtányért, bonboniért és jardi-ért-dobozokat. Sajtolok kerek dobozokat, légmentesen elzárható, összehajtható dobozokat pólyák köztögyapot, stb. és magolósára. Híntődobozok, valamint húzott lemez-ösvek tetszés szerinti nagyságban. Teásdobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filléres tea csomagolásához. Szekrényösipke és kőpláladapír legújabb szin és kivágásban. **Állandó kiállítás a fenti czikkekből a városi légti iparcsarnokban meglétekinthető.**

KÖVERSEG KORAI VÉNSÉG.
 Használja minden hölgy és férfi csakis a **Mandor** soványító-port és vöröszójt. Nem létezik az az éhínséget, túlsúlyosítást stb., melynek csak hat hét helyettes utána ne volna eredmény látható, eszt kezeskedem. Ara egy doboz Mandor-pornak 2 korona 80 fillér, étkezési utasítás és orvosi bizonyítványok hozzá ingyen. Mandor Iódi arszekréim 1 tévely 1 korona, könyv ingyen hozzá. Utavéttel házhoz útutakadás mellett portmentesen küldi. 10889
Mme Mandl Ida, Budapest, Károly-kört 2/V. sz. Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. sz.

Kováts Béla kocsy-árú **Budapest, V., Lipp-kört 3.** Melyen tájponnan berendezett modern híntő raktárát
 Alapították 1886. Képes árjegyzék bérmentve

Ha őszül a haja ne használjon másat, mint a **"STELLA"-HAJVIZET,** mert ez nem hajfestő, de oly vegyi öszzetlével szert, mely a haj eredeti színét adja vissza. **Üvegeje 2 K.**
ZOLTÁN BELA gyógyszerárában, Budapest, V/49, Szabadság-ter, Sétátor-utca sarkán. 10564

Egyedül létező valódi angol **Szépitőszert** a Balassa-féle valódi angol **UGORKATEJ,** mely szonnal elhívóit minden szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtököt (mit esser), ráncot stb. és az arcnak frissüségét, fiataloságot kölcsönöz. Teljesen ártalmatlan. 1 üveg 2 K, ehhez agorka szappan 1 K, powder 1,20 kor
 Főraktár: **Balassa Kornél** gyógyszerár, Budapest, Erzsébetfalva 15.
 Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerárban Király-utca 12 és Andrássy-út 20. **Dr. Egger Leó** Nadora-gyógyszerárban, VI., Váci-kört 17 sz. **Zoltán Béla** gyógyszerárában, Szabadság-ter, továbbá a követ-Fodor Márton V. király-utca 41. **Lány Mihály** V. kerületében Fodor Márton V. király-utca 41. **Lány Mihály** V. kerületében Fodor Márton V. király-utca 41. **Lány Mihály** V. kerületében Fodor Márton V. király-utca 41. **Lány Mihály** V. kerületében Fodor Márton V. király-utca 41. **Lány Mihály** V. kerületében Fodor Márton V. király-utca 41.

Használat előtt — és után. **Má-Hilla** (őrv. védve) egy eszhatatlan, első autóriasóktól megviszált és melegén ajánlott kosmetikum, mely csodás hatásával elünet redőket és arczruncokot és helyrehozza a nem szép arczformákat és arcvonásokat. Minden Ma-Hilla-val kezelt arcz már a 3—4 napon jóval megifjodik. Az arczbőr-levegő, bőrszivattyú, riasztás és valódian feltehető ráte Szepít, búrhatják, pörpenekeket, májfoltokat, vörös orrt s minden egyéb arcz-tisztatlanságot meglepő gyorsan tüntet el a nélkül, hogy a legelőbb nyomot is visszahagyják.

Ma-Hilla ára K 3.85.
 Eredménytelen esetben a pénzt visszavádom. Minden Ma-Hilla küldeményhez teljesen ingyen mellékelek egy próbadohoz Ma-Hilla-arczport és egy darab Ma-Hilla szepítő szappant. Pontos használati utasítás hozzá adatik. Dízkért küldés a pénz előteszt meglküldése, svagy utánvétel mellett az európai raktárból: **LEO LATEINER,** Wien, I/78, Wollzeile 31. Budapestben kapható **Török József** gyógyszerárban Király-u. 12. és Andrássy-út 20. 10938

Sunlight Szappan A világ legelőbb szappana
 Gyapjuszövetek és vásznaqk bársonypuhává és hófehérré válnak **Mooson Sunlight-módszer** szerint és megtakarít majd munkát, időt és pénzt.
 Mindenütt kapható; Beszerzési források jegyzékével, ingyen mintával együtt, kívánatra a helyi képviselő: **DIAMANT B. N., VI. Király utca 98b szolgálg.**

KODAK Árjegyzék és prospektus ingyen és bérmentve.

KODAK Ltd. WIEN, I., GRABEN 29. szám.

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlunk a nélkül, hogy az egészségünknek ártsunk, használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és parisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen betartható gyógyszer elhajtja a túlságos embonpoint csalhatatlanul és biztosítja rövid idő alatt a kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél.

Ez a titka minden elegáns hölgynek, ki nyúlnak és fiatalos alakját megakárja őrizni. Egy üveges ára utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvéttel K 6.75.

J. Ratié, Pharmacien, 5, Passage Verdeau, Paris (9e).

Raktár Berlinben: **B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.**
Ausztria-Magyarországban: **Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12.** 10620

PURGO.

TÉLI FÜRDŐKURA A SZT.-LUKÁCSFÜRDŐBEN.
Természetes forró-meleg kúras források. Iszapfürők, iszap borogatások, mineralizált természetes fürők, hidrotérapiák, masszázsok, Olasz és gondos ellátás. Csuiz, kőszény, ideg körbajok és a téli fürőkúra felől kimerítő prospektust küld ingyen a 10675. **Szt.-Lukácsfürdő Igazgatósága Budapest-Buda.**

Somatose

HÚS-FEHÉRJE.
Legkimagaslóbb, étvágygerjesztő és izom-erősítő szer. 10944
Kapható gyógyszerárakban és drogueriákban.

Kárpáti mell-szörp.

Ezen szörp a Nagas-Tátrán található gyógyfűvekből és gyökerekből készül és nem tartalmaz semminemű az egészségre káros hatást alkatrészt, így hogy felnőttek és gyermekek egyaránt használhatják. — Ezen készítmény **enyhítő és oldó hatású** és jó izénel fogya előnyben részesül. Nagy üveg **1.60 kor.**, kis üveg **1.— korona.** 10819

Kárpáti mellpasztillák egy doboz ára 50 fillér.

Kárpáti mell-tea nagy doboz 80 fillér, kis doboz 40 fillér.

Kapható a készítőnél:
Molnár Lipót gyógyszerésznél Kassán,
továbbá a főraktárban: **Török József gyógyszerésznél, VI. Király-utca 12. sz., és Andrássy-út 26. sz.**

Párisi világhírlítés „Grand Prix” 1900.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
es. és kir. osztrák-magyar, kir. román és bolgár hercz. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Kornenburgban, Bécs mellett.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid
osasz. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 50 fill.
40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállójában használhatatlanul nagyobb elő- és utó-erősítő, inak me-revségénél stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat. 10680
Kwizda-féle Restitutions-fluid
csak a mellékelt red-jeggyel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Főraktár: **Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12., Andrássy-út 26.**

A legjobb **A LEGKELEMETLENEBB BAJOK** *1/2 perc alatt hat.*
GYÓGYSZERE
ANTIDOL
FEJFÁJÁS NÁTHA MIGRAIN KÁBULTSÁG ellen **FEJFÁJÁS NÁTHA AMAMORÜTÖBÁJA SZEDÜLÉS ellen**
KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN!

SZÉPSÉG KIRÁLYNŐJE VAGYOK
mióta az általános közkezdelt **NORMA**-crémot használom, mely vegyztiszta, zsír-és higanymentes, az arczámra teljesen ártalmatlan, gyorshatású. néhány nap alatt eltávolít szepit, májfoltot, mit-essert, ráncokat, az arcnak friss úde szint kölcsönöz. **Norma-crém** 1 üveg 2 K, bérmentes küldéssel 2 K 70 fill. 3 üveg 5 K 40 fill.
Norma-puder, mely három színben kapható, dobozanként 2 korona.
Norma-arcmosóvíz 1 K 60 fillér.
Norma-szappan 80 fillér.
VÁROSI GYÓGYSZERTÁR a «Fekete sas»-hoz, Temesvár, Szent-György-tér 1/B.
Főraktár: **Török József gyógyszerész** Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-út 1068

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
erősítő szer gyengélkedők, szegények és lábbadosók számára. Étvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer. 10862
Küldés ft. Több mint 3500 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban álliteres üvegekben 4 K 2.00, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

SCHÖNWALD IMRE magyar órásmester és ékszergyáros **Pécsett 122. sz.**
Legalkalmasabb, maradandó értékű ajándék-tárgyak! 10835

- 14 karátos arany kereszt díszes kivitelben **10 kor.** Ezüst kereszt, tartósan aranyozva **3 kor. 50 fill.**
- Zománczott amulett 14 karátos aranykerettel **12 kor.** Double **4 kor. 60 fill.**
- Ujdonság• 2 türkis vagy nemes opálal és 2 kis színes kővel díszített tömör aranygyűrű **18 kor.**
- Emlékkönyv «Felejt-hetetlen napok» vésés-sel **3 kor.** Aranyból **20 kor.**
- Valódi 14 karátos arany kereszt csinos díszítéssel és kővel **6 kor.** Ugyanazdoubleból **2 kor. 40 fill.**

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Villamfelszerelési vállalat. 10608
Villamos világítás és motorok, telefon, házi-sürgöny és villámhárítók szakaszerü berendezését a biztonsági szabályok szerint eszközöl.
Id. RIEDER OTTO
BUDAPEST.
IV. Irányi-utca 20. sz. (Király-bazár.)

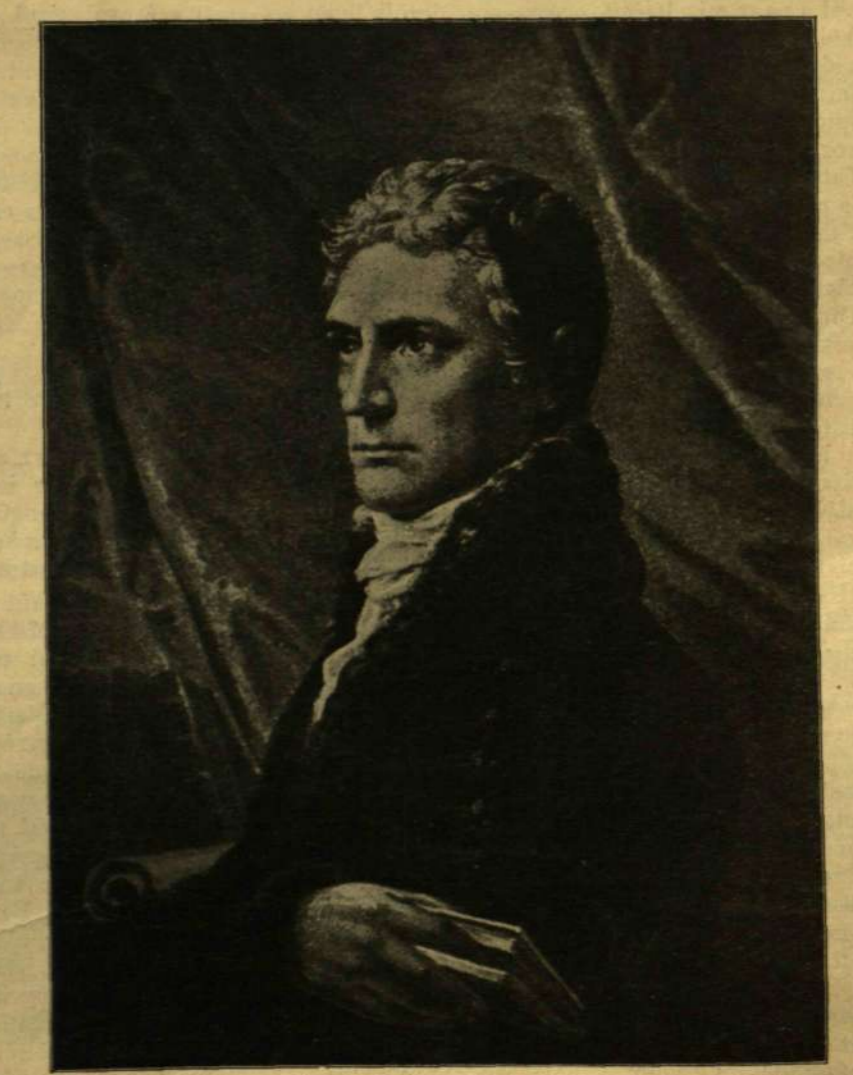
VASÁRNAPI UJSÁG
II. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, MÁRCZIUS 12.
Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világhírlékiával) együtt { egész évre **24** korona { félévre **12** *
Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** { egész évre **16** korona { félévre **8** *
A **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világhírlékiával) { egész évre **10** korona { félévre **5** *
Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldíj is eszótandó.

BACSÁNYI JÁNOS.
1763—1845.
Ez év tavaszán lesz hatvan éve annak, hogy Felső-Ausztria fővárosában, Linzben sirba tették a legmíveltebb szellemek s a legeredetibb egyéniségek egyikét azok között, a kik a XVIII. és XIX. század fordulóján a magyar irodalomért és nemzetiségért küzdöttek. Már akkor csaknem egészen elfelejtették ide-haza — halála híre csak két év múlva jutott a pesti írók tudomására, — a mai mívelt közönség pedig legfeljebb, ha iskolai tanulmányainak emlékei között akad olykor-olykor nevére. Az irodalomtörténet kutatói és alaposabb ismerői azonban kegyeletes érzéssel emlegetik *Bacsányi*

János nevét s a legelőkelőbb helyek egyikét jelölik ki számára kora írói közt. E kegyeletes érzésnek dicseretes bizonyossága *Bacsányinak* az az életrajza, mely most jelent meg a «Magyar Történelmi Életrajzok» között dr. *Szinyei Ferencz* tollából. A tárgynak lelkes szeretete, szorgalmas kutatás és elfogulatlan kritikára való törekvés jellemzik e könyvet, mely számos, *Bacsányi* életével s munkáival több-kevesebb kapcsolatban levő képpel is hozzájárul a közönség érdeklődésének a rég elhunyt jeles író felé fordításához. E könyv adataira támaszkodva hívjuk fel mi is az olvasó figyelmét *Bacsányi Jánosnak* tiszteletreméltó alakjára.

kezménye, hogy íróink a XVIII. században s még a XIX. század elején is majdnem mind a nemesi rendből s az ezzel egykora társadalmi körbe tartozó papságból kerültek ki. A jelesebbek közt a maga korában *Bacsányi* az egyetlen, a ki nem e kiváltságos osztály tagja volt. Csaldjának ha volt is talán egykor nemessége, idők folytán elvesztette; atyja egyszerű, szegény kézműves volt a zalamegyei *Tapoleczán*. A szegénység már gyermekkorában hozzá szegődött, hogy aztán élete leghívebb társa maradjon. 1763 május 9-ikén született, iskoláit *Tapoleczán* kezdte, majd *Keszthely*, *Veszprém*, *Sopron* és *Pest* szerzetesi iskoláiban folytatta s mint joghallgató a pesti egyetemen fejezte be. Ki segítette, miből élt s hogyan, — arról nem tudunk

A régi magyar társadalmi viszonyok követ-

Kininger festménye, Ernzt Lajos gyűjteményében.
BACSÁNYI FIATALKORI ARCZÉPE.

A Kassai Múzeumban levő festmény után.
BACSÁNYI JÁNOS.